

JÖESTÉT!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Calea Regele
Ferdinand 64-66. Automata-telefon: 20-61.
Törvényszéki lajstromozási szám: 44.
Dos. No. 890-1938. Trib. Cluj, Sectia III.

Kiadótulajdonos:
"JÖESTÉT!" Ujságkiadóvállalat R.-T.
Felelős szerkesztő és igazgató:
MAYER ANTAL

CLUJ, 1939. Szeptember 15.
VIII. évfolyam, 246. szám.

Hétfő

A legújabb világpolitikai szenzáció:

Japan egyezséget kötött Szovjetországgal

Hivatalos amerikai körök szerint az új fordulat befolyásolja az Egyesült Államok külpolitikáját is — Hoover volt köztársasági elnök szenzációs javaslata Angol—francia—német—lengyel jelentések — Törökország esleleges állásfoglalása a változott helyzetben Bulgária semleges marad

A tegnapi nap legnagyobb nemzetközi eseménye: Japán és Oroszország között létrejött megnektámadási egyezmény, illetve olyan fegyverszüneti megállapodás, amelynek értelmében úgy az egyesített külső mongol-szovjet, valamint a mandzsu-japán csapatok kölcsönösen beszüntetnek Mandzsuria és Mongolia határán minden harci tevékenységet. Az egymással szembenálló csapatok a határmegállapító vegyesbizottság döntéséig a jelenlegi helyzetükben maradnak. A keleti és nyugati harctér, valamint a nemzetközi események legújabb fejleményeiről a következő jelentéseink számolnak be:

AZONNALI HATÁLYAL

(MOSZKVA.) (Rador.) Azokaz újabb tárgyalások, amelyek Molotov külügyi népbiztos és Togo moszkvai nagykövet között lefolytak, fegyverszüneti, illetve megnektámadási egyezményt eredményeztek, amelynek értelmében a Mandzsukóban tevékenykedő japán csapatok és a mongol-szovjet hadsereg a folyó évi szeptember 16-ának, moszkvai időszámítás szerinti délután 2 órájától kezdve beszüntetnek mindennemű tevékenységet. A szembenálló csapatok változatlanul abban a helyzetben maradnak, amelyet szeptember 15-én bezárólag elfoglaltak.

A megállapodás értelmében úgy japán, mint orosz részről azonnal gyakorlatilag is alkalmazásba léptetik az egyezményt, amelynek egyik pontja értelmében az eddig ejtett hadifoglyokat azonnali hatállyal kölcsönösen kicserélik. Az új határokat vegyesbizottság fogja megállapítani a két hadsereg között. Az egyezmény megkötése természetesen örvendetesen befolyásolja azoknak az alattvalóknak a helyzetét, akik az eddig egymással szembenálló felek területén éltek és nagymértékben hozzájárult a keleti helyzet pacifikálásához. A mandzsukói és mongoliai hadszíntéren történt események ugyanis rendkívül károsan befolyásolták a szovjet és Japán kapcsolatait, amelyben az egyezmény megkötése után természetesen egészen új fordulatot kezdett be.

JAPÁN MEGEGYEZETT A SZOVJETTEL

(WASHINGTON.) (Rador.) Az a hír, hogy Oroszország és Japán között létrejött a megegyezés, mely benyomást keltett a mandzsu és mongol hadszíntéren tevékenykedő csapatok körében. Ez a hír óriási meglepetést keltett az Északamerikai Egyesült Államok összes köreiből, főleg a kongresszus tag-

jai között, akiknek meggyőződése, hogy ez az új helyzet gyökeresen és a leggyorsabban meg fogja változtatni a semlegeségi törvénynek azt a tilalmát, amely lehetetlenné tette eddig, hogy Amerika a hadbanálló felek bármelyike részére fegyvert, vagy hadianyagot szállítson. Bloom, az amerikai külügyi bizottság elnöke azt hiszi, hogy ez az új egyezmény nem egyéb, mint kísérleti ballon annak megállapítására, vajjon a világ közvéleménye hogyan fog reagálni erre a hírre, illetve az egyezmény tényleges megkötésének nyilvánosságra hozatalára. Véleménye szerint az orosz-japán megegyezés új és eddigénél nagyobb veszélyt jelent az Északamerikai Egyesült Államokra.

A LEGNAGYOBB MEGLEPETÉS

(WASHINGTON.) (Rador.) Amerikai

Amerikát nem lepték meg az események

(WASHINGTON.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint az északamerikai Egyesült Államok külügyminiszteri hivatalát nem lepték meg különösebben a japán-orosz fegyverszünetről szóló egyezmény, mert ha nem is teljes határozottsággal, számoltak ennek bekövetkezésével, annak ellenére, hogy ennek a feltételezésnek nem volt semmi látható tárgyi alapja. Az egyezmény megkötése a külügyminisztérium felfogása szerint lehetőséget ad Oroszországnak arra, hogy az eddigénél élénkebb tevékenységgel kapcsolódjék be a német-lengyel viszályba, Japán részére viszont azt a lehetőséget nyújtja, hogy kínai területre összpontosítsa mindazokat a csapattevékenységeket, amelyeket eddig Mongóliában és Mandzsukóban kötöttek le az események. Hivatalos körökben kijelentették: lehetetlen, hogy a történetek után az észak-amerikai Egyesült Államok teljesen érdektelenek maradjanak a Kinában bekövetkező eseményekkel és fellángoló harcokkal szemben, annál is inkább, mert az új fordulat és a várható kínai események megdöntéssel fenyegetik a Kinára vonatkozó kilencvenes évek egyezmény előírásait. Ez az egyezmény tudvalegőleg megszabta, hogy az érdektelenc ország egymás tudta nélkül sem, milyen körülmények között nem igyekeznek bármiféle lépés megtételére Kinában.

JAPÁN LAP A SZOVJET—JAPÁN EGYEZSÉGRŐL

(TOKIÓ.) (Domei.) Az Asahi Sin-

politikai körökben élénk szóbeszéd tárgya Japán új diplomáciai sakkjátszása. Általános a vélemény, hogy ezzel a váratlan egyezményrel éppen olyan nagy meglepetést okoztak az egész világ közvéleményében, mint német-orosz megegyezés keltett.

Hivatalos körök jelenleg még sokat tartózkodóbbak mindennemű állásfoglalástól, mint eddig és érdeklődéssel várják, vajjon az egyezmény következtében az orosz csapatokat tényleg felvonultatják-e a keleti hadszíntérré. Komolyan számolnak ezek után a német és orosz csapatok közeli együttműködésének fenyegető veszélyével is. Az új orosz-japán egyezmény kérését és annak várható következményeit tüzetesen le fogják tárgyalni a szeptember 21-én megtartandó párizsi amerikai kongresszuson, amelynek egyik főpontja a semlegeségi törvény módosítása lesz. A nemzeti szocialista és a kommunista körök minden érveléssel fel fognak sorakoztatni annak érdekében, hogy az Északamerikai Államok semlegeségét továbbra is biztosítsák. Egyelőre azonban legalább is két séges, hogy ezt a törekvésüket siker fogja-e koronázni.

KINEVEZTÉK AZ ÚJ TOKIÓI SZOVJET NAGYKÖVETET

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass orosz távirati iroda hivatalosan közli a következőket: A legfőbb szovjet tanács elnöke már ki is nevezte az orosz japán megegyezés után az új tokiói nagykövetet.

am című napilap, amelyet a kormány félhivatalosának is tekintenek, a japán-orosz megnektámadási szerződés megkötését különkiadásban közölte az ország lakosságával. Megállapításokat és következtetéseket a szerződéshez a lap nem fűz még ugyan, de már most hangsúlyozza, hogy ez a szerződés szabadkezet biztosít Japán nek kínai terveit illetőleg. „Teljesen felesleges volt tehát — jegyzi meg a lap, hogy Japán területén angolbarát propaganda kezdődött. Japán érdekeinek a kilencvenes évek szerződés megkötése óta Kinában csak három nagyhatalom volt a gátlója. Ezek: Anglia, Franciaország és Amerika.”

NÉMET—OROSZ ÁRUCSERE FORGALOM

(AMSZTERDAM.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség tudósítója arról értesült, hogy a német kereskedelmi hajókat fogják felhasználni az Oroszország és Németország közötti kereskedelmi forgalomban. Német gazdasági köröknek az erre vonatkozó terve már teljesen elkészült és a hajók elsősorban petróleumot fognak szállítani. A kereskedelmi forgalommal kapcsolatosan azt az árumennyiséget, amelyet Németország hitelbe szállít Oroszországnak, 200 millió márkáról 400 millió márkára fogják felemelni és erre vonatkozólag Moszkvában már meg is kezdődtek a tárgyalások. Azokat a hajókat, amelyeket utasszállításra használnak fel, raktárhelyiségekkel is felszerelik, így elsősorban petróleumtartályokkal

és az Oroszország részéről Németországnak szállított petróleumért Németország vegyszereket és gépkatapultákat szállít a Szovjetnek.

BULGÁRIA SEMLEGES MARAD (SZÓFIA.) (Rador.) A bolgár minisztertanács pénteken este megtartott ülésén a következő semlegeségi határozatot hozta: „A jelenlegi nemzetközi helyzetben és az események fejlődésével kapcsolatosan Bulgária folytatja a legteljesebb béke politikáját és semleges marad.

ÚJABB LÉGTÁMADÁS VARSÓ ELLEN

(VARSÓ.) (Rador.) A lengyel rádióállomás a következőket jelentette: „Pénteken délután 4 órakor 8 német repülőgépből álló raj több mint 200 bombát dobott le a város középpontjába. A bombázásnak rendkívül sok emberélet esett áldozatul. Bombázták a német repülőgépek Molodczna helységeit is.

NÉMET HIVATALOS JELENTÉS

(BERLIN.) (Rador.) A DNB távirati iroda a következőket jelenti a német főhadiszállás közlése alapján: Alsarntól délre a német csapatok üldözik a visszavonulóban lévő lengyel csapattevékenységeket. A másik irányból előnyomuló német csapatok elfoglalták Przemysl városát. A keleti motorizált csapatok elérkeztek Wlodzmiers helységig. Megerősítették azokat a csapatainkat, amelyek a Varsót védő lengyel csapatokat körülzárták és a zárógyűrűt szorosabbra vontuk. Egyidejűleg pedig megakadályoztuk azt, hogy az ellenség Varsótól délkeletre visszahúzódjék. A tegnapi harcok folamán 8000 foglyot ejtettünk és 126 ágyut zsákmányoltunk. Varsó Praga elnevezésű külvárosában még élénk harc folyik. Csapatunk elfoglalták Bialystok városát is és folytatják az előnyomulást Brestlitovszk várának körülvevése érdekében. Légi haderőnk megakadályozták a szállításokat a keleti fronton harcoló lengyel csapatok részére.

A nyugati fronton erős tüzéségi tevékenység volt, a francia hadsereg előnyomulási kísérletét súlyos veszteségekkel visszavertük. Német terület fölött semmiféle ellenséges légitámadás nem volt.

A FRANCIA HADSEREG TEVÉKENYSÉGE

(PARIS.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint a pénteki napot a francia hadsereg a nyugati hadszíntéren arra használta fel, hogy megerősítse az eddig elfoglalt állásokat, amely körülményt a francia főhadiszállás jelentése is megerősítette: Tíz napi lassu, de folyamatos előnyomulás volt szükséges ahhoz, hogy berendezkedhessünk az elfoglalt területen és olyan védelmi intézkedéseket tehesünk, amelyek révén elvárható minden ellenséges ellentámadás. Alkalmazzuk azt a régi, de nagyon bevált katonai elmeletet, hogy valamely erősséget sokkal korábban kell berendezni és megerősíteni, mint az ahhoz vezető utakat. Ennek a gigantikus hadműveletnek a vezetői meg is valósították a Siegfried vonal felé vezető területeknek olyan megerősítését, amely utakon rendszeresen és anélkül, hogy érzékenyebb veszteségek érhetek volna zavartalanul közlekedhettünk. Az ellenségnek az a

kísérlete, hogy a hátrábbszökő vonalokból ágyutúzzal és állandó támadásokkal kísérelje meg a francia csapatoknak az új állásokban való megmaradásának lehetetlenné tételét és berendezkedését, tökéletesen eredménytelenek maradtak. Az elfoglalt állásoknak megfelelő védekezésre való berendezkedése már csak azért is szükséges és megfelelő időt igényel, hogy az esetleges ellentámadást előre meghiúsíthassuk. Az ellenség máris többször megkísérelte ezen az arcvonalon az ellentámadást, amelyet visszavertünk és jelentős veszteségeket okoztunk az ellenfélnek. Meg kell említenünk azt is, hogy most történt meg először, hogy a német repülőgépek a francia csapatok ellen támadást intéztek. A német repülőgépek egész alacsonyra ereszkedtek le a francia vonalak fölé, a mi vadászgépeink azonban azonnal működésbe léptek és visszavonulásra kényszerítették a német repülőket. A Siegfried vonal védelme egyre nehezebbé válik a német csapatok részére.

HA OROSZORSZÁG IS BEAVATKOZIK A HÁBORUBA...

(PÁRIS.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint francia körökben számolnak azzal a lehetőséggel, hogy az orosz-japán fegyverszüneti egyezmény hatása alatt és következményeként esetleg Oroszország is ténylegesen beavatkozik a lengyel országi hadműveletekbe. Ha azonban ez az eset bekövetkezik és a vizsaly Oroszország közbelépésével a balkán-államokat is érintené, úgy biztosra veszik azt is, hogy Törökország a maga részéről nem tűrné el a közel-keleten bekövetkező fenyegető helyzetet. Ha tényleg beavatkoznék a vizsalyba, úgy az összes kommunistaelleses államok tömbjének megvalósulása sem látszik kizártnak, amely tömbben még azok az államok is résztvennének, amelyek eddig Oroszország szövetségesei voltak. A semleges államok álláspontja is rendkívül nagy jelentőségű lenne ebben az új helyzetben. A helyzetet bonyolulttá teszi az angol részről folyamatba tett dugáru ellenőrzés, amely a semleges államokat közelebb érinti. Svájc a maga részéről nem szívesen viselné el az angol blokádot. A legtöbb lap hangsúlyozza, hogy az angol hadiflotta ellenőrzésének életbeléptetése eredményeként számos német tengeralattjárót elsüllyesztettek és a semleges államok hajói akarva, nem akarva kénytelenek lesznek a Németország részére történő szállításokat beszüntetni. A francia sajtó véleménye a továbbiakban az, hogy Németországot ezekért a veszteségeiért nem kárpótolhatja az elfoglalt lengyelországi ipari terület és a legtöbbször elismerés és dicséret hangján emlékezik meg a lengyel hadi hősiesség magatartásáról a számbelileg túlsúlyban lévő és sokkal jobban felfegyverkezett ellenséggel szemben.

MIT CÉLOZ A RÉSZLEGES SPANYOL MOZGÓSÍTÁS

(LONDON.) (Rador.) Az angol sajtó, de különösen a Daily News ma déli tudósítása a spanyolországi részleges mozgósítással kapcsolatosan azt írja, hogy a mozgósításnak célja az, hogy Spanyolország semlegességét biztosítsa. Az angol sajtó azt is hangsúlyozza, hogy azokat a falangista zászlóaljokat, amelyeket a spanyol polgárháboru idején állítottak fel, rövidesen felmentik a tényleges katonai szolgálatról és a legénységet szabadságolják.

FRANCIA HIVATALOS JELENTÉS

(BERLIN.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség közli a francia főhadiszállásnak szeptember 16-áról kelt következő jelentését: „Az elmúlt éjszaka a front több részén élénk tevékenység volt. A német tüzérsg rendkívül erős tevékenységet fejtett ki Saarbrücken irányából. Csapatunk jelentős előhaladást tettek a Mosel folyótól keletre. Rendkívül erélyes és tüzérsgileg jól előkészített ellenséges támadást sikeresen visszavertünk a Nied patak völgyében.

EGYIPTOM NYUGTON MARAD

(KAIRÓ.) (Rador.) A Misri című lap azt írja, hogy az európai konfliktus teljesen nyugodtan hagyja Egyiptomot.

Ez a nyugalom, a lap véleménye szerint annak köszönhető, hogy Olaszország teljesen távol tartja magát a jelenlegi konfliktustól.

LENGYEL JELENTÉS A HELYZETRŐL

(VARSÓ.) (Rador.) A lengyel főváros rádióadó állomása a hadi helyzettel kapcsolatban a következőket közölte: „A német csapatok támadását Vilna és Branovice irányában a lengyel hadierők osztagai megihusították. Ugyancsak megakadályozták a Bialistok irányában indított támadást. Varsó védelmi berendezkedése tovább folyik. Az északkeletről és keletről irányuló támadásokat a főváros védőrsége visszaverte. Gdynia és Hacla helyőrségei harcokban állnak a német csapatokkal.

Hoover érdekes javaslata

(NEWYORK.) (Rador.) Az United Press távirati iroda közli, hogy Hoover az Egyesült Államok volt köztársasági elnöke a következő javaslatot tette: „A semleges államok állapotjának meg a hadviselő felekkel oly irányban, hogy azok engedélyezzék bizottság működését határaikon belül annak a megállapítására, hogy a harcban állók közül melyik sérti meg az emberiség törvényeit, melyik alkalmaz embertelen hadieszközöket hadicéljai megvalósítására? A bizottság tagjai Svédország, Norvégia, Dánia, Finnország és Hollandia kiküldöttjei lennének.” Hoover szerint ilyen formában el lehetne kerülni a sajtóviták elmérgesedését a felelősség egymásratalását és olyan légkört lehetne még a hadviselők között is teremteni, amely esetleg alkalmas a gyors béke megkötésére. A volt köztársasági elnök javaslata végén kijelentette, hogy kis jóakarattal rá lehetne venni a hadviselő feleket a bizottságok működésének engedélyezésére.

A NYUGATI HADSZINTÉR HIREI

(PÁRIS.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség a következőket jelenti: Illetékes katonai körök hangsúlyozzák, hogy szombaton reggel a keleti front egész szakaszán a harc a német területen folyt és a harc ezen a szakaszon új fejezethez érkezett. A Rajna és a Mosel közötti frontszakaszon a francia csapatok elkeseredett harcot folytatnak a Siegfried vonal védőivel. A németek heves ellentámadást intéztek, különösen nagyarányú a nyugatra levő fensíkon, amely uralja Saarbrückent és az ellen az állások ellen, amelyeket a franciák a Nied folyótól délre foglaltak el. Az ellentámadásokat azonban a francia csapatok már kezdetüknél megállították. Heves harc volt azon az erdőszéggel borított fensíkon is, amely a folyó jobb partján fekszik és amely uralja a Saar folyó völgyét és amelyről a tüzérsg nemesak Saar-Louist tudja tűz alatt tartani, de a Saar folyó egész völgyét is. A német ellentámadásnak nyilvánvalóan az volt a célja, hogy megakadályozza a francia csapatok előnyomulását ezen a területen. Ez a kísérlet azonban megihusult.

(LONDON.) (Rador.) A Reuter a következő jelentést közli: A megfigyelők jelentései szerint a nyugati fronton a francia támadások alatt a német csapatok helyzete nehezzé vált. Általános a hit, hogy ebben a megsulyosodott helyzetben Saarbrücken eleste várható, még mielőtt a körülvevő veszélyének kockázatos kísérletét a védő csapatok megtennék. A francia csapatok rendkívül erős és hatalmas állásokat építettek német területen és ezekből a kilátás sokkal jobb, mint a német repülőgépek belátási lehetősége a francia vonalakba. Egyedül a néh és mezei tüzérsg fejt csak ki már élénkebb tevékenységet ezen a területen. Általánoságban megerősödik az a korábbi megállapítás, hogy a németek túlzott jelentőséget tulajdonítottak a lengyelországi haditevékenységnek és ezért hatalmas csapatokkal indították meg ott a támadást, hogy megsemmisítsék gyorsan a lengyel hadsereget, ami azonban nem sikerült. A lengyelek azzal a taktikával feleltek erre a tömegmegrohánásra, hogy guerilla harcot kezdeményeztek, amelyeknek jellege a lengyel haderőnek kedvez.

Lowitz és Skiernovice környékén harcok folynak. A lengyel repülők sikerrel bombázták a németek harci vonalait.

ANGLIA ÉS A SEMLEGES ÁLLAMOK

(LONDON.) (Rador.) A Reuter hírszolgálati iroda hivatalos felhatalmazás alapján közli, hogy a német rádióállomások azon jelentése, miszerint Anglia kívánta volna, hogy a semleges hajók megkülönböztetett jellel járják a tengereket, nem felel meg a valóságnak. Anglia tiszteletben tartja a semleges hajókat különleges jelzés nélkül is. A továbbiakban a közlemény kijelenti, hogy egyetlenegy brit hadihajó sem támadott és foglalt le hollandi kereskedelmi gőzöst.

A LENGYEL HARCTÉRI HELYZET

(PÁRIS.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség tudósítja azt jelenti, hogy az északon tevékenykedő lengyel csapatok összhangban dolgoznak a pozsnai haderővel. Az összes katonai csapatoknak sikerült helyreállítani az összeköttetést a legfőbb parancsnoksággal. A varsói, lembergi, baranovicei és a wilói rádióadókat megszakítás nélkül dolgoznak. A lembergi és a varsói leadók újlag utasítást adott a polgári lakosságnak az elszánt önvédelemre. A Lemberg környékén lévő kormány különböző műszaki eszközökkel állította helyre az összeköttetést a legfőbb hadseregarancsnoksággal. A kormány részéről foganatosított intézkedések megállították a dél felé való menekülési özönt. Az összes férfiakat felfegyverezték és rendszeresen összpontosították az ellenségtől még meg nem szállt területeken. Csak nagyon kevés azoknak a száma, akik Románia határán gyűltek össze és akiket különböző helységeken osztottak szét előre meghatározott terv szerint. Német repülőgépek megszakították a telefonösszeköttetést a román-lengyel határon egész Lembergig, de a telefonvezetéseket újlag helyreállították és így az összeköttetés Lemberggel helyreállott.

RÖVID TÁVIRATI HIREK

(KOVNO.) (Dunaposta.) Cornius tábornok a képviselőház ülésén kijelentette, hogy Litvánia feltétlenül semleges marad a jelenlegi háborúban.

(LONDON.) (Dunaposta.) A Daily Express jelentése szerint a németek 11 teljes hadosztályt vontak ki a lengyel hadszíntérről és rendelték át a Siegfried-vonal megerősítésére. Ugyanez a jelentés tudni véli azt is, hogy Saarbrücken, Achen és Trier városok kiürítése után elrendelték az egész környék kiürítését is.

(KOVNO.) (Dunaposta.) A litván főváros kiürítését elrendelték. Eddig 35 ezer aszsony és gyermek hagyta el a fővárost, akiket a közeli falvakban helyeztek el.

(LONDON.) (Dunaposta.) Angol körökben biztosra veszik, hogy Németország meg akarja valósítani azt a tervét, amely szerint Lengyelországból ütköző államot létesít. Erre vall az az intézkedés, hogy Németország máris visszaállította egykori keleti határait és a vámpontokat a világháború előtti régi határállomásokon állította fel.

(MOSZKVA.) (Dunaposta.) A moszkvai amerikai nagykövetség felszólította az Oroszországban élő összes amerikai állampolgárokat, hogy a legsürgősebben térjenek vissza hazájukba. Válaszul erre az intézkedésre Molotov külügyi népbiztos utasította a londoni és párisi orosz követségeket, hogy felszámolják azonnal térjen vissza Oroszországba. Elsősorban a kereskedelmi és katonai képviselőket hagyják el a francia és angol fővárost.

(RÓMA.) (Dunaposta.) A Stefani olasz távirati iroda jelentése szerint a részleges orosz mozgósítás befejezést nyert. Minsk és Kamalev között három és félmillió orosz katona áll fegyverben, várva a parancsokat. Moszkva könyvéken pedig további félmillió katona vár utabindításra.

(CASABLANCA.) (Dunaposta.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint a Pluton nevű francia aknavető hajón a kikötőben egy akna felrobbant. Az egész hajó amely tele volt robbanó hadianyaggal, a levegőbe repült. Délelőtt tíz órától délutánig a mentési munkálatok során eddig négy ember halottat és sebesültet emeltek ki a romok alól. A robbanás ereje a kikötői vízrengvédekben is törzalmas pusztítást végzett.

(LONDON.) (Dunaposta.) Az antwerpeni német konzulátus hirdményt bocsátott ki, amelyben felszólítja a Belgiában élő német állampolgárságu zsidó vallású orvosokat, mérnököket, műszaki szakembereket, hogy felekezettükre való tekintet nélkül azonnal térjenek vissza Németországba és foglalják el a részükre kijelölt helyeket.

(DUBLIN.) A hatóságok megkezdték az ir köztársasági érzelmeik letartóztatását. Azzal vádolják őket, hogy állambiztonság szempontból súlyosan kifogásolható eslekedeteket követtek el, fegyvereket, robbanószereket rejtettek. Az ir országgyűlést egyébként november 27-re hívták össze.

(BERN.) (Dunaposta.) A Gentzen német repülőkapitány vezetése alatt tevékenykedő német repülőraj eddig 74 lengyel repülőgépet lőtt le.

(REVAL.) (Dunaposta.) Német tengeralattjáró a revali kikötőbe menekült. Az eszt hatóságok a német buvárnaszádót lefoglalták, személyzetét pedig internálták.

(LONDON.) (Dunaposta.) A windsori hetceg pnteken látogatást tett Chamberlain angol miniszterelnöknel. A kihallgatás után Chamberlain miniszterelnök az angol uralkodónál jelent meg kihallgatáson.

(RÓMA.) (Dunaposta.) Mussolini rendeletére Olaszországban is megalkult az élelmiszer elosztás és az elsőrendű közszükségleti cikkek árát ellenőrző bizottság. Tekintettel arra, hogy az olaszországi szén behozatal lényegesen csökken, elrendelték, hogy az olaszországi gázgyárak szeptember 21-étől kezdve csak napi 7 órát dolgozzanak.

(KÖNIGSBERG.) (Dunaposta.) Német bombavető repülőgépek a keletporoszországi Heisternes kikötőjében elsüllyesztett két lengyel aknakerakóbajót és két lengyel ágyunaszádót.

(LONDON.) (Rador.) A Reuter iroda közli, hogy a Danara angol halászhajót német tengeralattjárók 35 lövéssel elsüllyesztették. A halászhajó legénységét: 11 embert és kapitányát megmentették.

(BELGRÁD.) (Rador.) Az Avala távirati ügynökség közli, hogy a legközelebbi napokban Szalonikiban bizottság fog összehívni a jugoszláv-görög kereskedelmi kapcsolatok szorosabbá tétele és új kereskedelmi szerződés megkötése céljából.

Testedzés

Rapid—Unirea Tricolor 3:2 (1:0). Bukarestből jelentik: A két fővárosi csapat vasárnapról előrehozott nemzeti bajnoki mérkőzését a Rapid hatalmas küzdelem után nyerte meg Bogdan, Moldovan (2) góljával. Az Unirea Tricolor részéről Alexanderscu és Carjan volt eredményes. A mérkőzést 6000 főnyi közönség előtt játszották le.

Gloria CFR (Galați)—Sportul Studențesc 3:2 (1:1). A Rapid—Unirea Tricolor mérkőzés előtt folyt le a két csapat NB. meccse, amely nagy meglepetésre a galacialek győzelmével végződött. A galacialek góljait Czuozulla lőtte, a bukaresti diákok góljait pedig Mihailescu és Marinescu szereztek.

Kiütéssel győzött Lou Nova, az olasz származású Toni Galento felett. Newyorkból jelentik: A nagy érdeklődéssel várt Toni Galento—Lou öklövívómérkőzést tizennégyemetes küzdelem után Lou Nova nyerte kiütéssel. A mérkőzés után a közönség a győztest nagy ünneplésben részesítette.

LEJÁTSZÁK A ROMÁN—MAGYAR VÁLOGATOTT LABDARUGÓMÉRKŐZÉST? Bukarestből jelentik: A román labdarugó szövetség a napokban azzal a kéreccsel fordult az MLSZ-hez, adjon pontos választ: elküldi-e csapatát október 22-én Bukarestbe a román—magyar mérkőzés lejátszására. Az MLSZ azt válaszolta, hogy amennyiben a nemzetközi helyzet lehetővé teszi, készséggel tesz eleget a megívásnak és kiállítja csapatát a kifizető mérkőzésre.

Október első napján rendezik meg a Balkán-játékokat. Bukarestből jelentik: Az athéni Balkán-játékok rendezősege hivatalosan közölte a román szövetségkel, hogy a nemzetközi atlétikai tornát október 1—8. napján rendezik meg a görög fővárosban.

Földrengést észleltek Bukarestben. Bukarestből jelentik: A tegnapi, szombati napon a fővárosi földrengést jelező készülék földrengést jelezett, amelynek központja 450 kilométer távolságra volt.

Apróhirdetések

APRÓHIRDETÉSI ÁRAINK a vasárnap reggel megjelenő lapunkban: szavanként 2 lej, vastagabb betűkkel 4 lej, legkisebb hirdetés 20 lej. Jelíges és cím nélküli hirdetések kezelési díja 10 lej.

ADÁS-VÉTEL

SZEP fajkutyakölykök olcsón eladó. C. Reg. Ferdinand 89. Apart. I. (4109)

INGATLAN

VESZEK egy szoba, konyhás olcsó házat. Takács, Str. Calvin 7. (4237)

HÁZHELYET veszek 50-60 ezer lej részpenzzel. Hotel Parc Cluj. (4214)

HÁZASTELEK egészséges levegőjű környékben százhuszezer lejért sürgősen eladó. Str. Iuliu Cezar 12-a. (4246)

Eladó emeletes ház

P. Unirii-től 50 lépésre 16 lakrészszel 4 üzlethelyiséggel. Évi jövedelem 6 százalék. Bankadósság átvethető. Esetleg ráfizetéssel elcserélhető kisebb új emeletes házzal. Cim: dr. Asztalos Sándor Cal. Reg. Ferdinand 7. Tel.: 14-84.

ALLÁST KAPHAT

KERESEK egy főzítudó rendes minde- nesi. Cim: Tribuna, I. Maniu 3. (4022)

JÓMUNKÁS hölgyfodrászegédnőt fel- veszek. Cim: Str. Iorga 5. Apart. 8. udvar ban. (4202)

ÜGYES bejárónó azonnalra felvétetik. Str. Saguna 4. (Restaurant.) (2723)

TISZTVISELŐNÖT keres helybeli vál- lalat. Cim a kiadóban. (4247)

HADMENTES, 22 éves hadirokkant fia 4 gimnáziummal és 1 éves kereskedelmi tanfolyammal irodai gyakorlattal, román, magyar nyelvtudással állást keres. Cim: Cal. Regele Ferdinand 114. Ap. 2. (4248)

ÖNÁLLÓAN dolgozó vízvezetési szerelőt keresünk „Hydrotechnika”. Piața Unirii 21. szám. (4235)

ROMÁNUL tudó kiszolgálófiút azonnal felvesszünk Piața Mihai Viteazul 9. (4229)

OKTATÁS

HARMONIKA és zongoratanítást újból megkezdtem a legújabb módszerrel. Jel- lentkezni bármilyen időben Balogh Ilu. Str. Brătianu 14. kapuval szemben. (4103)

Rádió

HÉTFO, szeptember 18.

Bucuresti. 7: Reggeli műsor. 12: Pontos időjelzés, vízállásjelentés. 12,03: Hangver- seny. 13,30: Hanglemezek. 14,10: Hírek. Hanglemezek. 15,10: Időszerű közlemé- nyek. 19: Csevegés. 19,17: Szórakoztató zene. 20: Felolvasás. 20,40: Román dalok. 21: Kamarazene. 21,40: Hangverseny. 22: Hírek. utána lemezek. 23: Hírek. 23,15: Vendéglői zene. 23,45: Hírek.

Budapest I. 7,45: Torna, hanglemezek. éntrend. 11: Hírek. 11,20: Felolvasások. — 13,10: Zenekar. 13,40: Hírek. 14,30: Cigány zene. 15,30: Hírek. 17,15: Diákféltóra. 17,45: Hírek. 18,40: Zongorahármas. 18,55: Zon- gora. 19,15: Előadás. 20,15: Hírek. 20,25: Szalonötös. 20,50: Versek. 21,10: Brahms- est. Zenekar hangversenye. 21,50: Cseve- gés. 22,40: Hírek. 23: Jazz zene. 24,05: Le- mezek. 1,05: Hírek.

BORZALMAS VASUTI ÖSSZE- ÜTKÖZÉS FRANCIAORSZÁGBAN

(PÁRIS.) (Rador.) Epinából jelentik, hogy a Toul felé vezető vasuti vona- lon az egyik elágazásnál két vonat összeütközött, 15 utas meghalt, 50 sebesült.

ROMÁNIA EZÉVI KUKORICA- TERMÉSE 55 MILLIÓ MÁZSA. Bu- karestből jelenti a Rador: Románia idei kukoricatermését hivatalos szak- értők 55 millió métermázsára becsülik.

ÚJ MAGYAR TITKOS TANÁ- CSOSOK. Budapestről jelenti a Duna- posta: Horthy Miklós kormányzó dr. Tasnády Nagy András igazságügyi mi- niszternek és gróf Csáky István kül- ügyminiszternek a magyar királyi titkos tanácsosi méltóságot adomá- nyozta.

ÜLÉST TARTOTT A MAGYAR MINISZTERTANÁCS. Budapestről je- lenti a Dunaposta: A magyar kormány tagjai gróf Teleki Pál miniszterelnök elnökletével pénteken délután minisz- tertanácsot tartottak, amelyen a folyó ügyeket tárgyalták le. A miniszter- tanács éjjel 12 órakor ért véget.

Szeptember 24.-én oktató jellegű lég- védelmi gyakorlat lesz Kolozsváron

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) Kolozsvár polgármesteri hivatalának MONT ügy- osztálya 1004—1939. szám alatt hirdet- ményt bocsájtott ki, amelynek értel- mében a f. év szeptember 24.-én, vasár- nap délben 12 órakor az Unirii téren, a városháza előtt oktató jellegű légvédel- mi gyakorlatot tartanak. A hirdetmény felkéri a közönséget, hogy minél na- gyobb számban jelenjen meg ezen a szemléltető légvédelmi gyakorlaton és hozza magával gázálarcait, mert ezt az oktató jellegű gyakorlatot a légvédelmi törvény 11. szakasza értelmében a pol- gári lakosság megfelelő kiképzésére és tájékoztatására rendezik és a bemutató jellegű légvédelmi gyakorlat alkalmá- val harci gázokat is fognak használni. Azoknak, akiknek még nincs gázálar- cuk, azt beszerezhetik a Solidaritatea Românească szövetkezetnél a P. Unirii

1. szám alatt darabonként 640 lejért. A folyó évi szeptember 24.-én, vasárnap megtartandó légvédelmi gyakorlat alkalmával nem adnak ki riadójeleket szirénák utján és a lakosságnak sem kell az óvóhelyekre menekülnie. A lakos- ság megfelelő kiképzése és tájékoztatá- sa érdekében néhány légbombát fog- nak ledobni, amely után a kolozsvári katonai tüzettség osztagai megkezdik a légvédelmi intézkedések végrehajtá- sát. A gyakorlat egész időtartama alatt a lakosság részére a szükséges tájéko- ztatásokat és utasításokat a városháza erkélyére felszerelt hangosbeszélő fog- nak közvetíteni.

A vonatkozó hirdetményt dr. Borne- mán Sebestien Kolozsvár polgármes- tere és Virgil Sorban, a MONT szolgál- tati főnöke írták alá.

Figyelem! UJ ÜZLET! „ACORD“ KELENGYEÜZLET

Str. Radu 9. I. 3. Telefonpalotával szemben. Női fehérnemű és kelegyedolga- legújabb és a lelegegységesebb modellek. Gyermekekruhák 5 évesig csinos, finom kivitelben. Vételkötelezettség nélkül kérem modelleimet megtekinteni.

Hétfőig még jelentkezhetnek a jármű- tulajdonosok a kolozsvári rekviráló bizottság előtt

Horvat Iosif dr. rendőrvezető hivatalos közlése a jelentkezési határidő utolsó meghosszabbításáról

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) Horvat Iosif dr. kolozsvári rendőrvezető tegnap magához kérte a sajtó képviselőit és a következő nyilatkozatot tette: — Sajnálattal állapítottam meg, hogy többszöri és a lapokban is meg- jelent felhívásom ellenére, még mindig számosan vannak Kolozsváron olyan ló-, szekér- és lószerszámtulajdono- sok, akik az előzetesen meghirdetett időpontban nem jelentek meg a városi kis sporttelepen a rekvirálási bizott- ság előtt. Azok részére, akik a jelzett időpontig nem tettek meg eleget a rekvirálási felhívásnak, a hatóságok még egy utolsó haladékot adnak. A ló-, szekér- és lószerszámtulajdonosok szeptember 15.-én, pénteken, szeptem- ber 16.-án, szombaton, 17.-én, vasárnap és 18.-án, hétfőn még jelentkezhetnek reggel 8 és este 6 óra között a városi kis sporttelepen működő rekvirálási bizottság előtt.

motorkerékpár) tulajdonosok figyel- mőt, hogy az ő részükre is kivételesen négy új jelentkezési napot tűztünk ki: szeptember 15., szeptember 16., 17. és 18.-val. A rendőrvezetőrnél mű- ködő rekvirálási bizottság előtt nem- csak azon gépjármű tulajdono- soknak kell jelentkezniük, akik eddig még nem tettek eleget jelentkezési kötelezettségeiknek, hanem a mente- sítetteknek, valamint azoknak is, akik- nek járművét az utépítési munkálatok- nál használták.

— Tekintettel a megszigorított rek- virálási törvényre, nyomatékosan fig- yelmeztetem az érdekelteket, hogy teljesítsék kötelezettségeiket, mert aki a jelentkezést elmulasztja, azt, személy- azonosságának a már előzetesen fel- vett rekvirálási névjegyzékből való megállapítása után, azonnal a katonai törvényszék elé utaljuk. A rekvirálási törvény előírása szerint a büntetés 6 hónaptól 1 évig terjedő elzárás és súlyos pénzbírság.

A VI. hadtest parancsnokságá- nak 5. számú rendelete

Mi, Christea Vasilescu hadosztály- tábornok, a 6. hadtest parancsnoka: hivatkozással a Monitorul Oficial 1938. február 11.-én megjelent 34. számában közölt 856. számú törvényrendeletre, amely ostromállapotot hirdet az ország egész területére; az általános biztonság és közrend érdekében elrendeljük:

I. SZAKASZ.

Szigorúan tilos a 6. hadtest alá tar- tozó ostromállapotot körzetben:

1. Az állambiztonság és közrend érdekében az illetékes hatóságok által lepecsételt rádiókészülékek pecsétjei- nek felszakítása és a készülék üzembe- állítása.

2. A hadsereg szükségleteinek kiegé- szítésére irányuló, bármilyen formában történő minden szabotázs.

3. Katonai, vagy polgári épületek, bármilyen természetű közérdekelt szol- gáló munkálatok lerajzolása, vagy le- fényképezése, akár bűnös szándék hij- ján is, a katonai hatóságok előzetes jóváhagyása nélkül.

4. Akár igaz, akár képzelt hírek ter-

jesztése, kommentálása, katonai csapa- tok helyzetére, átcsoportosítására, vagy a katonai és polgári hatóságok- nak katonai természetű rendelkezé- seire vonatkozólag.

5. Tilos indoklás nélkül olyan helyen tartózkodni, vagy közlekedni, ahol csapatok tartózkodnak, vagy be- szállásoltattak, vagy ahol raktárak, valamint bármilyen katonai rendel- tetésű épületek vannak, vagy olyan helyen, ahova a katonai hatóságok megtiltották a behatolást.

Hasonlóképpen kihágást követnek el azok is, akik a fenti helyzetben talál- tatnak katonai vonatkokon, együtt utazva, vagy bármely más, a katonai- ság által használt közlekedési alkalmatosságon.

II. SZAKASZ.

A jelen rendelkezés áthágói a 6. had- test katonai törvényszéke elé kerül- nek és az 1938. február 11.-iki 856. számú Magas törvényrendelet 5. sza- kasza alapján 1 hónaptól 2 évig ter- jedő fogházbüntetéssel és a II. Károly

büntetőtörvénykönyv 25. szakaszában előírt járulékos büntetéssel sújtatnak

III. SZAKASZ.

Jelen rendelkezés áthágásának meg- állapítására a rendőri és csendőri szer- vek, valamint a bűnügyi rendőrség tisztjei hivatottak.

IV. SZAKASZ.

Az 1938. szeptember 24.-én megje- lent 2. számú és az 1939. szeptember 12.-én megjelent 4. számú rendelkezé- sek összes intézkedései érvényben maradnak.

V. SZAKASZ.

Jelen rendelkezés, a nyilvánosságra hozatal és ezen hadtestparancsnokság területén történő kifüggesztésekor életbelép.

Kiadott 1939. szeptember 13.-án, a VI. hadtest parancsnokságán.

A VI. hadtest parancsnoka:

CHRISTEA VASILESCU,

hadosztálytábornok.

A VI. hadtest katonai ügyésze:

ALEXANDRU BARBU,

hadbíró-őrnagy.

Reuter jelenti:

(BILBAO.) A „Habana” gőzös eddig ismeretlen okoknál fogva kigyulladt és tel- jesen leégett. Az anyagi kár igen nagy.

(NEWYORK.) La Guardia, Newyork fő- polgármestere beszédet tartott, amelyben hangsúlyozta, hogy a város lakosságának tartózkodnia kell a hadviselő államok el- leni vagy melletti tüntetésektől és a kor- mányra kell bízni a további magatartás megjelölését.

(NEWYORK.) A Santa Clara gőzösen el- indult Panamába a panamerikai kongresz- szusra kijelölt USA bizottság.

(PRÁGA.) A protektorátusi kormány az egész Cseh és Morvaország területén be- szűntette a táncot, illetve a táncosal egybe- kötött mulatságok megrendezését.

(OSLO.) Thomas Jensen mérnök szakér- tői bizottság előtt mutatta be legújabb rendszerű autóját, amelynek hajtóeréjét karbid szolgáltatja. Az újrendszerű gépkoc- si általános meglepetést és tetszést arat- tott. Különösen érdekes, hogy a gépkocsi üzemanyag használata nagyon csekély, mert a motor óránként mindössze egy ki- logramm karbidot fogyaszt.

(MOSZKVA.) A Tass ügynökség közlé- se szerint a legfelsőbb vezetéség elrendel- te a Transz-szibériai vasútvonal átépítési munkálatait. A tervek szerint több vonal- szakaszon kettős vágányú pályákat épí- tenek.

(SZÓFIA.) Klosszeivanoff miniszterel- nök hosszabb kihallgatáson fogadta a szó- fiait orosz, majd később a török követeket.

(RÓMA.) A Duce a hétvéget forlii birto- kán fogja eltölteni.

(ANKARA.) E hét keddjére összehívták a nemzetgyűlést.

(BUDAPEST.) A parlament, amelynek tisztikarát a múlt héten választották meg, kedden ül össze első rendes ülésére.

(PÁRIS.) A katonai törvényszék több ítéletet hozott a rémhírtérjesztők ellen.

(DUBLIN.) Az ír kormány rendeletére megindult az általános tisztogató eljárás az IRA (ír szabad hadsereg) tagjai ellen. De Valera miniszterelnök kijelentette, hogy ezt az intézkedést a semlegességi ál- láspont teszi indokolttá.

(BUDAPEST.) A magyar fővárosban szétosztották az ingyen gázálarcaikat, ame- lyek ellenértékét a kereskedők 2 filléren- ként gyűjtötték össze.

(LONDON.) A brit sajtó élénken foglal- kozik azzal a ténnyel, hogy a háboru ki- törése miatt, most az olasz hajózássá- gok fogják az Európa és Amerika közötti utasforgalmat lebonyolítani. E célból a Rex és a Conte di Savoia hajókat már át is szerelték.

Értesítés

A katonai előkészítő központ kolozs- vári parancsnoksága ezuton tudatja, hogy több kiképzői tisztség megürese- dett. Eppen ezért felkéri mindazokat, akik ezen intézményben közreműködni óhajtanak, tisztok, vagy alacsonyabb rangfokozatban levők, hogy jelentkez- zenek a parancsnokságnál, Str. Cogălniceanu 4. szám alatt, magukkal hozva lívretjüket, esetleg más katonai irat- kat.

— A katonai előkészítő központ kolozsvári parancsnoksága ezuton közli, hogy az iskolás ifjak katonai előkészítő gyakor- latai október 1.-én, míg a diákok gya- korlatai november 1.-én veszik kezdetü- ket.

Öfelsége bemutatkozó kihallgatáson fogadta Szlovákia bukaresti meghatalmazott követét

(BUCURESTI.) A királyi udvar marsalli hivatala 59. szám alatt a következő jelentést adta ki:

II. Károly király Öfelsége szeptember 14-én délelőtt 12 óra 30 perckor, az előírt ünnepi külsőségek között fogadta bemutatkozó kihallgatáson dr. Ivan Mileczet, Szlovákia bukaresti meghatalmazott rendkívüli miniszterét, aki átnyújtotta Öfelségének megbízó levelét.

Kétséggyultam gyomor és bélbajomból, mely két évig kínozott, 3 üveg Gastro-D használata után...

és ajánlom bizalommal azoknak, akik a betegségben szenvednek. Olyanok ajánlottak nekem is, akik szintén eredményes hatást értek el vele. Szívvel köszönöm Önnek. Teljes tisztelettel Doamna Elena Vasilescu, Bucuresti, Str. Gh. Popescu 8.

A világhírű amerikai Gastro-D nem egy egyszerű csillapító, hanem rendkívüli hatásokkal rendelkező gyógyszer, mert a betegség okát szünteti meg és amely gyomor- és bélbajaronál, valamint savtúltengés, görbök, gyomorégés, felbőgögnél, felfúvódásnál mindennemű emésztési zavaroknál nagyserű hatást fejt ki. Orvosok is ajánlják.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett, Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

NEM ENGEDÉLYEZTE A MAGYAR FILMCENZURA BIRÓ LAJOS „HOTEL IMPERIAL” FILMVÁLTOZATÁT. Budapestről jelenti a Duna-posta: A filmellenőrző hivatal nem engedélyezte Bíró Lajosnak, a kiváló magyar íróknak a „Hotel Imperial” című nagyszerű szindarabjáról készített filmváltozata előadását. A szindarabot az elmúlt évben az amerikai Paramount vállalat filmesítette meg.

Németország 10 millió pengő értékű fát szállít Magyarországnak. Budapestről jelenti a Duna-posta: Dr. Halász István, a magyar külkereskedelmi hivatal fő előadója visszatért németországi utjáról. A fő előadó Németországban a magyarországi agrárexport kérdésében lefolytatott fontos megállapodást. A már korábban megkötött német-magyar kereskedelmi egyezmény értelmében Németország a jövő évi februárjáig 10 millió pengő értékű tűzifát köles szállít Magyarországnak. Ezt a mennyiséget a nyugatmagyarországi és az alföldi részeken használják fel. A megegyezés értelmében Magyarország mindaddig nem vásárolhat Romániától és Jugoszláviától tűzifát, amíg bizonyos mennyiségű német ipari árut át nem vett Németországtól. Németország biztosítékot adott arra, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzet ellenére is ezt a fennsúlyos zavartalanul szállítja Magyarországnak.

Kövekkal dobáltak meg két vonatot. Bucurestiből jelejtik: Távirati jelentés arról számol be, hogy a Simplon vonatot, amely Páris—Milano—Bucuresti között közlekedik, Slatina és Recea állomások között kövekkal dobálták meg. Az egyik kő eltalálta a mozdony fűtőjét, aki eszméletlenül esett össze. A csendőrség erőlyes nyomozást vezetett be a kődobálók kézrekerítése érdekében. Hasonló támadást követtek el az 1053. számú személyvonat ellen is, amely Vacaresti—Targoviste között közlekedik. A vonat I. és II. osztályú kocsijának több ablakát betörték a kövek.

Az új kassai püspök beiktatása. Kassáról jelenti a Rador: A Magyar távirati iroda közli, hogy gróf Teleki Pál miniszterelnök Madarász István kassai megyés püspök beiktatására érkezett, ahol a lakosság nagy élkesedéssel fogadta.

A fegyvergyakorlatra behívott italmérőket feleségeik és rokonaik helyettesíthetik az italmérő-helyiségekben

(BUCURESTI.) A fegyvergyakorlatokra történt behívások során — mint ismeretes — számos olyan egyen is bevonult katonai szolgálatra, akiknek polgári életében folytatott tevékenysége szigorúan személyhez kötött. Ebben a csoportba tartoznak elsősorban az italmérési engedéllyel rendelkezők, akik csak személyesen gyakorolhatják ezt a jogukat, egyébként kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel ellenük, sőt az a veszély is fenyegeti őket, hogy megvonják a részükre kiadott italmérési engedélyt. Ennek a helyzetnek orvoslása érdekében az állami jövedékcikkek kereskedelmi igazgatósága a monopoltörvény 201. számú rendelkezésének megváltoztatásával a következő rendelkezést adta ki:

1. A fegyvergyakorlatra bevonult italmérési engedéllyel rendelkezők — tekintet nélkül arra — hogy milyen jellegű (korlátolt vagy korlátlan) italmérési engedéllyel rendelkeznek, a fegyvergyakorlat egész időtartama alatt megbízhatják az italmérés vezetésével a) felségüket; b) rokonaikat; (szüleiket, testvéreiket, unokatestvéreiket, sógorukat; c) azt a tisztviselőt, aki az italmérési helyiség alkalmazója.

2. A fegyvergyakorlat ideje alatt a helyettesítéssel megbízott az italmérő tulajdonosának nevében szeszitalokat vehet hitelbe, megfizetve azonban a

szeszitalal való kereskedelem után esedékes illetékeket és adókat, ugyanakkor az italmérő nevében.

3. Az ellenőrző hatóságok nem zaklatják az italmérő helyetteseit azon a címen, hogy a tényleges tevékenységet folytató egyen más nevére kiállított engedéllyel végzi munkáját, ellenkezőleg az ellenőrzést végző közegeknek kötelességük a helyetteseket megfelelő tájékoztatással, utbaigazítással ellátni, hogy megbízásukat pontosan és a törvény keretein belül gyakorolják és ily módon az államkincstár is megkaphassa az őt megillető illetékeket és adókat.

4. Azokat a kincstári ellenőrző közegeket, aki a helyettes italmérőkről kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, azon a címen, hogy működésüket más nevére kiállított italmérési engedély alapján folytatják és azokat az ellenőrző közegeket, akik nem adják meg a helyetteseknek a megfelelő utbaigazítást, hogy ily módon elkerüljék a monopoltörvény elleni kihágásokat — szigorúan megbüntetik.

A rendelet hangsúlyozza, hogy a kihágási jegyzőkönyveket és az azokkal kirított pénzbírságokat az állami jövedék kereskedelmi igazgatósága, illetve a pénzügyminisztérium nem fogja jóváhagyni.

Megkezdte működését a kolozsvári árelenőrző bizottság szigorúan megbírságozza az árdragítókat

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Belügyminiszteri rendelkezés alapján a héten megalakult Kolozsváron a hatósági árelenőrző bizottság, amely az árvizsgáló bizottság munkájától függetlenül, a kereskedelmi és ipari cikkek árait hivatalosan ellenőrizni. A bizottság, amelynek tagjai: dr. Popa Adam alpolgármester, dr. Neda Gheorghe városi tanácsos, dr. László Tibor vágóhídi igazgató, dr. Avram törvényszéki főügyész, dr. Mazucchi Augustin kereskedelmi és dr. Blankenberg Nándor ipari vezérfelügyelő, már meg is kezdte munkáját. Felosztották egymás között a munkakört és a héten már több kiszállást végeztek az árak ellenőrzésére. Dr. Neda tanácsos a vendéglői és kávéházi árakat ellenőrzi, dr. László igazgató a nyersbőr és bőrtermékek, dr. Blankenberg felügyelő az ipari és dr. Mazucchi felügyelő pedig a kereskedelmi cikkek árait tartja figyelemmel. László Tibor igazgató tájékoztatta munkatársunkat a bizottság munkájáról:

— Az árak ellenőrzését végző bizott-

ság a spekulatörvény rendelkezései alapján működik. Célja az, hogy letörje az indokolatlan drágítást. A kihágásokról jegyzőkönyvet vesznek fel és eljárjon az uszorásokkal szemben. A bizottság tagjai már megállapították munkatársainkat és azon a területen végzik ellenőrző tevékenységüket. Hétről-hétre rajtaütésszerű kiszállásokat végzünk a különböző üzletekben. Mindazok ellen, akiket indokolatlanul árdragításon érünk, a legszigorúbb eszközökkel járunk el. Jegyzőkönyvet veszünk fel a kihágásokról, amelyeket azután átteszünk a bírósághoz, amely a vétkesek ellen hat hónapig terjedő börtönbüntetést és súlyos pénzbírságot állapíthat meg a spekulatörvény rendelkezései alapján. A bizottság tagjai minden hétfőn ülést tartanak a városházán és beszámolnak kiszállásaik eredményéről és megbeszélik a további teendőket. Máz eddig is több esetben vettünk fel kihágási jegyzőkönyvet. Az áruszorásokkal szemben nincs kímélet. Itélkezésvégelt átadjuk őket a bíróságnak.

Ujabb büntények miatt letartóztatták a Discom elleni rablás egykori tettesét

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Szenzációs letartóztatást eszközölt a rendőrség büntető osztálya. Tegnap déltájban elfogták Gáll János Iris-telepi rovtomultu 46 éves tolvajt, aki alig néhány héttel ezelőtt szabadult ki a kolozsvári fogházból. Sokan emlékeznek még arra a büntényre, amikor körülbelül 4 évvel ezelőtt Gáll János, aki foglalkozására nézve csizmadia, ellopta a kolozsvári vasutállomás elől a Discom kocsiját 160 ezer lej és nagyobb értékű zsákmánnyal együtt. A bűncselekményt a mindenre elszánt iparos úgy hajította végre, hogy éjjel tájban megállította a kocsit, majd villámgyorsan felszállt az ülésre, teljes erővel arcul ütötte a kocsist és a következő pillanatban nagy sebességgel elhajította a lovakat úgy, hogy sikerült nyomtalanul eltűnnie a zsákmánnyal, illetve a tekintélyes ösz-

szeggel, valamint az eladott lovak és szekér árával a veszedelmes gonoszító Bukarestben telepedett le, ahol alnév alatt élte napjait, míg végre lefűllet és a kolozsvári törvényszék háromévi börtönrre ítélte.

Az elzúllott középkori iparos most újra rendőrkézre került, mert a börtönből kiszabadulva, újabb és újabb kisebb-nagyobb lopásokat követett el Kolozsváron. Kihallgatása folyik, melynek befejezése után adják az ügyészegségnek.

— A kolozsvári Román Nemzeti Színház október első felében kezdi meg előadásait. Bukarestből jelenti: A fővárosi Román Nemzeti Színház társulata szeptember végén kezdi meg előadásait, a kolozsvári Román Nemzeti Színház pedig csak október első felében.

— Hová lett az eltűnt pénztárca. Bonyodalmas lopás ügyében nyomoz a kolozsvári rendőrség. N. E. katonai gyakorlatra behívott vidéki fiatalember bejelentette, hogy tegnap este Kovács Erzsébet Drágáliná-uccában lakó rendőri felügyelet alatt álló nő szobájában rejtélyes körülmények között eltűnt 3650 lej készpénze. A kihallgatások során a nő azt mondta, hogy a feljelentő férfinél csak jelentéktelenebb összeget látott és az eltűnt nagyobb összegről semmi tudomása nincsen. A továbbiakban a nő hangsúlyozta, hogy látogatója ittas állapotban kereste fel és így valószínű, hogy más helyen tűnt el a pénze. Az ügyben tovább folytatják a nyomozást.

— Letartóztatták a lopással gyanúsított munkást. Karsay Ferenc Paulian telepen lakó földész tegnap délelőtt megjelent a harmadik kerületi rendőrségen és bejelentette, hogy udvarából titokzatos egyének kilopták a kerítésre akasztott kabátjának zsebéből 5000 lej készpénzt. A vakmerő lopással kapcsolatosan a harmadik kerületi rendőrség azonnal megindította a nyomozást és az adatok alapján a gyanu Nati Ferenc Colonia Măiesti-ben lakó munkásra irányult. Nati őrizetbe vették és megkezdődött kihallgatása. A megvádolt férfi állandóan ártatlanságát hangsúlyozta és a pénzt sem találták meg nála a kutatás során. Két szemtanú állítása szerint azonban Nati Ferencet látták, amikor kerti munka közben az árnyékban károsult gazda kabátjának zsebében motoszkált a kezével. Ennek alapján letartóztatták és bekísérték a törvényszéki fogházba.

— A BUKARESTI LENGYEL KÖVETSEG HIVATALOS CÍFOLATA. Bukarestből jelenti: Az összes fővárosi lapok közlik a bukaresti lengyel követség következő hivatalos közleményét: „Azokkal a hírekkel kapcsolatosan, amelyeket különböző országok rádióállomásai és lapjai közöltek és amelyek tudni vélték, hogy Kviatowszki Lengyelország miniszterelnök-helyettese Csernovitzban tartózkodnék, a lengyel nagykövetség hivatalosan közli, hogy ezeknek a híreknek nincsen semmi alapjuk, mert a lengyel köztársaság egyetlen minisztere sem lépte át a lengyel határt.

— Borzalmas szerencsétlenség történt Mărăsesti pályaudvarán. Mărăsestiből jelenti: Tegnap délelőtt 1 órakor a Rapid vonat elindulása után az egyik tolatómozdonny elgázolta a sinek között foglalatokodó Ioan Bucataru váltóőrt, aki borzalmas sérüléseket szenvedett. A szerencsétlen embert haldokolva szállították kórházba.

— Szeptemberben rendezik meg a Salon Oficial kiállítását. Bukarestből jelenti: A kultusz- és művészeti minisztérium ebben az évben is megrendezi a Salon Oficialban szokásos nagyszabású őszi kiállítását, amely alkalommal rajzok, festmények, rézkarcolatok, szobrok kerülnek kiállításra.

— Kijelölték a kereskedelmi érettségi vizsgabizottságait. Bukarestből jelenti: A nemzetnevelésügyi minisztérium kijelölte azokat a városokat, amelyekben az idei szeptember folyamán a kereskedelmi érettségi vizsgálatokat fogják tartani. A miniszteri rendelet értelmében Kolozsváron a fiu kereskedelmi iskolában az 5. számú vizsgabizottság fog működni. Ez előtt a bizottság előtt vizsgáznak a Szamostartományhoz tartozó liceum leány és fiu növendékei. A 6. számú vizsgabizottság előtt fognak vizsgálni a gyulafehérvári, balázsfalvai, selistyei, nagyszabeni, marosvásárhelyi, aradi, lippai és hátszegi liceumok növendékei.

— A céhtörvényt módosító bizottság befejezte tanácskozásait. Bukarestből jelenti: Az a törvényhozó bizottság, amely a céhtörvény felülvizsgálására és módosítására kapott megbízást a tegnapi napon befejezte tevékenységét. A tárgyalások folytatásáról, illetve az új ülés időpontjáról kellő időben fogják értesíteni azokat a képviselőket és szenátorokat, akik a céhtörvényt módosító törvényhozási bizottság tagjai.

INCZE ANDOR:

Lengyelország különböző vidékeinek gazdaságföldrajzi fontossága

Lengyelország a német síkságnak a Balti tenger és a Kárpátok övezete közt elterülő folytatása, amely Kelet felé az orosz síkságba megy át. Területe 388.000 négyzetkilométer, népessége (32 millió) tekintetében Európa hatodik állama. Természetes felosztása a következő:

1. Az északi dombvidék. 320—330 m. magas dombok, régi morénák, agyaga a negyedkori jegesedés lerakódásai. Az éghajlat nedves és hideg. A „folyosóban” ezért főleg rozsot és burgonyát termelnek, az állattenyésztés virágzó. A Visztula völgyében, Thorn és Danzig között buza és cukorrépatermelés folyik. Fontos kereskedelmi út mellett fekszenek Bromberg (120 ezer lakos), Grandenz, Danzig (250 ezer lakos), főleg német lakosságú városok. Az 1925. óta épült Gdynia a Balti tenger legnagyobb forgalmi kikötője.

Ezen a két kikötőn keresztül létketett Lengyelország kereskedelmi élete: a fa és főleg szén kivitele s nyersanyagok behozatala.

Kelet felé, a litván plató már kevésbé értékes terület. A nagy kiterjedésű erdők (40—50 százalék) és a nagy birtokok nem kedveztek a földművelésnek. Vilna (200 ezer lakossal) tarka népességű város, Bialystok pedig teljesen zsidó jellegű.

2. A középlengyelországi alföldön ugyanez a helyzet. A nyugati részen élénk a gazdasági élet, Kelet felé mind lanyhább. A Németországtól elvett nyugati területen élénk földművelés (buza, rozs, cukorrépa, burgonya) állattenyésztés és nagyon fejlett ipari élet folyik, a népesség sűrű. A legnagyobb város a Poroszországtól elszakított Posen (250 ezer lakos). Kelet felé, Mazovia nevű tartomány híres jó minőségű búzájáról. A textilipar igazi középpontja. Lodz, közel 700 ezer lakosú ipari város, a lengyelek Manchester. Varsó a XVII. század óta főváros, a közlekedési utak keresztteljesítésénél, 1 millió 200 ezer lakossal.

A Visztulától Keletre olyan területre érünk, ahová a lengyelek csak igen későn, mint új jövevények telepedtek le s a fehér oroszok tömegében elég gyenge kisebbséget alkotnak. Podlachia és Volhynia szegényes, terméketlen vidékek, óriási erdőségekkel, melyek majdnem őserdőknek nevezhetők, Pinsk körül kiterjedt mocsarakkal. A népesség sűrűsége csekély.

3. A déli felföld. Lengyelország legértékesebb, leggazdagabb területe. Sziléziától a bovoliai mészakoplátóig terjed. A dombzat nagyon változatos. A negyedkori eljegesedés nyomán maradt vastag lösztakaró nagyszerű termőtalajt ad, ez az ország leggazdagabb gabonatermő területe, melynek az enyhébb éghajlat is kedvez, a Kárpátok közelsége pedig elegendő esőt biztosít. A szeptember csak Keletgaliciában bukkan fel. Különben a vidék 70 százaléka művelhető, gazdag föld. Főleg búzát, aztán kukoricát, árpat, zabot termelnek. A ló- és szarvasmarhatenyésztés is fontos. Az ipari élet gazdag nyersanyagforrásokból táplálkozhatik: a Kárpátok alatti medencékben rengeteg a só (Krakkó mellett) és petróleum (Stryj mellett, éenként 700 ezer tonna), Podoliában a lignit (faszén), a Lyssa Gorában mész és márvány, Szilézia

vas, ólom és cinkércsokban bővelkedik.

Szilézia Lengyelországhoz csatolt részében vannak a leggazdagabb szénmedencék. Lengyelország Belgium után Európa cinkben leggazdagabb országa. Szénmedencéi 1929-ben 46 millió tonna szén nyújtottak. Ez a déli rész Lengyelország legsűrűbb népességű vidéke. Sziléziában 300 ember él 1 négyzetkilométeren. Königshttte és Kattowitz főleg német népességű városok.

Mátrai Béla riportja:

Nem így készül a háború!...

Olyan a helyzet, mint 1914-ben? Mindenki megkönnyebbüléssel fogadta a háború híreit — írják az akkori lapok és a tömeg háborúért tüntetett. Ma? Békéért reszket és könyörög a világ. Hogyan készült akkor és hogyan ma a háború?

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Ha jól meggondoljuk, csekély egy éve óta rémitgetnek bennünket a háború kitörésével. — Ismét rendkívül feszült a világ helyzete! — jelentik a lapok és oldalas tudósításokban számolnak be arról, hogy „Könyökükkel suroltuk a háborút.” A nagyhatalmak könyöke valószínűleg tiszta bőrkeményedés már a sok surolástól, de szerencsére még mindig csak kitörőfélben van a háború. — Ma dől el a kérdés: béke vagy háború — hirdetik két hete mindennap. De a nagy „kérdés” nem akar eldőlni. Mintha meghallgatta volna az összes újságkiadók hozzáintézett forró imáit.

— Olyan a helyzet, mint 1914-ben — jelentik a lapok, a távirati irodák korosztályokat hívnak be, hajókat tartanak vissza és hűségeken beszámolnak a határlezárásokról, a jegyzékváltásokról és minden olyan jéről, amely véleményük szerint háborút jelent.

HOGY IS VOLT 1914-BEN?

Ezt kérdezi magában az olvasó és kutat emlékeiben. Az újságíró pedig vastkos újságkötet előtt ül, kutat, kémlel, jegyez és ölbetűk csatarendjébe akarja foglalni, hogyan indul el a nagy katasztrófa, a háború.

Napjainkban csekély egy éve készül kitörni a háború. 1914. júniusában, egy hónappal a világegés kitörése előtt Wied hercegnek, a szerencsétlen albán királynak kálváriája foglalkoztatja a sajtót, akit párhívei akarnak kikergetni az országból, miután a nagyhatalmak megtették Albánia fejedelmévé.

Június 24-én a királynék toalett-büdzséről közöl nagyobb cikket az egyik helyi lap.

Három nappal később jelenti, hogy Prenk Bib Doda árulást követett el Wied Vilmos herceg ellen, akinek helyzete nagyon súlyos, mert a felkelők szorongatják. Ugyancsak

ebben a számban arról panaszkodik a cikkíró, hogy meghalt a budapesti állatkert kiscápája,

egy petéből kikelt cápa embrió.

EGY GOLYÓ KÉT HALÁL

Mint derült égből a villámcsapás, úgy éri az akkori Magyarország közvéleményét június 29-én a trónörökös-pár halála. Ezen a napon ünnep volt,

a lapok rendkívüli kiadásban számolnak be az eseményről, amelyek az első pillanatokban senki sem mert hitelt adni és azt csak rémhíreknek gondolják.

A lap a belső oldalakon nagy viharról ad jelentést, amely ugyanezen a napon pusztított Magyarországon. Még senki sem sejtí, hogy sokkal nagyobb vihar, vérzivatar van készülődőfélben, amely országokat fog elsöpörni. A lapok beszámolnak a merénylők letartóztatásáról. Julius első napjaiban a temetési előkészületekről adnak jelentést és azokról a tüntetésekről, amelyeket a dinasztikus érzelmű mohamedánok és horvátok rendeztek. A jelentés címe:

Lublin és Krakkó (221 ezer lakos) már lengyel jellegűek. Keleten azonban a lengyelek már csak szórványosan, a városokban laknak (Lemberg 320 ezer lakossal a főhely), a vidék lakosságának zöme ukrán.

Végeredményben az egész országban összesen 4 millió ukrán és 1 millió fehér orosz él.

A gazdasági élet fősulya a mezőgazdaságon fekszik s a népesség 65 százalékát foglalkoztatja. A rozs, burgonya,

Felfordulás Boszniában. Gerda Ede szarejavói orvos nyilatkozik és elmondja, hogy

a trónörökös párt nem két, hanem ugyanegy golyó ölte meg, amely átszakította a trónörökös nyakütőereit és az autó vasalkatrészeiről visszapattna halálra sebezte a hercegnőt.

MINDKÉT LOVAT JÓL ELADTUK

Julius 3-án a vizsgálatról adnak beszámolót és jelentik, hogy megállapítást nyert, miszerint a merényletet Belgrádban eszelték ki. Először vetik fel a jelszót: Einmaschiren! Bemaszírozni Szerbiába. Akkor, úgy látszik, sokan még egyszerű sétának tekintették az egész ügyet,

ámbar a borulató vezércikkirő tulajdonos korhadtnak, öregnek látja a monarchia épületét és Wagram helyet Waterlót jósol.

A hadsereg követeli a háborút! — adja hírül a lap belsejében egy egyházas tudósítás.

Közlik a vizsgálatnak egy érdekes megállapítását, amely szerint

a merénylet napján a következő távirat ment aláírás nélkül Pribicevics őrnagynak, a merénylet egyik állítólagos előkészítőjének: Mindkét lovat jól eladtuk . . .

Nyolcadikán még arról ír a vezércikkirő, hogy még sem kell a háború. — „Szerbiában nincs semmi keresni való.” Tizenegyedikén arról ír, hogy demars várható.

NYUGODTAN VÁRHATJUK A HELYZET FEJLŐDÉSÉT

Julius 17-én arról ír a lap, hogy a hadsereg vezetői szabadságon vannak, az aratási munkálatok a legnagyobb rendben folynak és teljes nyugodtsággal lehet várni a helyzet fejlődését. 21-én arról ad hírt, hogy nem lesz demars, csak diplomáciai jegyzék.

Háborúról szó sincs. Alig héttel a világháború kitörése előtt, még semmit sem sejtének.

22-én azt jelenti, hogy egy esetleg két nap múlva nyújtja be a monarchia demarsot.

Huszonharmadikán már elindultak a történelem láthatatlanul dübörgő kezei.

A lap vezércikke arról szól, hogy kell és elkerülhetetlen a háború.

Meg kell jönnie a fordulathoz: írja a vezércikkirő és kijelenti, miszerint „az új háborúban nem sok vesztenivalónk van.” De azzal fejezi be cikkét, hogy higgyünk és reméljünk abban, hogy nem következik be a háború.

ÜTÖTT „A MEGVÁLTÁS ÓRÁJA”

Ezt írják egy nappal a demars után a lapok és jelentik, miszerint „annak átnyújtása országszerte nagy megnyugvást és megkönnyebbülést váltott ki.”

Ez mindennél ékebb bizonyossága annak, hogy milyen gunyosan megcáfolt minden erőszakos megoldásba vetett

árpa, cukorrépa és len kivitele, valamint az élőállat export az ország fő gazdasági forrása. Az ásványi termékek közül sokat jövedelmez a cink és főleg a szén-kivitel, ezenkívül a faexport a fontos. A kereskedelmi kapcsolata legélénkebben eddig Németországgal folyt. Németországba irányult a kivitel 40 százaléka s az import 27 százaléka Németországból jött. A többi országokkal való kereskedelmi összeköttetés sokkal gyengébb.

reményt a legkiszámíthatatlanabb és legördögibb játék: a háború.

— Nem kívánunk háborút, de nincs más kivezető út: írja a vezércikkirő. És ha harcra kerül a sor, azt becsülettel és szerencsével visszük végig. Huszonhetedikén megüti szemünket az első négyhasábas cím: Háború előtt. A címek: Szerbia nem akar meghajolni, Oroszország közbelép. Európai konfliktus. Németország mellettünk. Akkor még konfliktusnak gondolták azt, ami azután következett.

LESZÁMOLUNK!

Huszonnyolcadikán ez a vezércikké címe, amely kifejti, hogy „megkezdjük és ha kell életünk árán lefolytatjuk ezt a leszámolást, mert többet ér a dicsőséges halál, mint a dicsstelen élet. Egy W. K. kezdőbetűs uriember pedig cikket ír arról, hogy „Hogyan folyik a háború.”

A lap belsejében a hírek élén londoni jelentés alapján közlik, hogy nem lesz világháború, mert Anglia és az oroszok nem akarják.

Az utolsó oldalán kis cikk. „Az első halott.” Ez egy Vámos nevű kereskedő, aki több társával csónakon menekült Belgrádból, de a partról rájuk lőttek és mire a csónak partot ért a golyó találta Vámos már meghalt. Egy nappal később első oldalon megjelenik a hadüzenet szövege: „Mivel a szerb kormány ama jegyzékre, amelyet részére az osztrák-magyar monarchia követe 1914. július 23-án átadott, nem válaszolt,

a cs. és kir. kormány kénytelen maga gondoskodni érdekeinek védelméről és e célból a fegyverek erejéhez fordulni.”

Az osztrák-magyar monarchia a mai naptól hadiállapotban levőnek tekinti magát Szerbiával szemben. Aláírás: Gróf Berchtold sk.”

MINDENKI „MEGNYUGVÁS-SAL” FOGADTA A HÁBORÚT

Ez egy kiszakított mondat az akkori vezércikkéből. „Mintha lidércnyomás alul szabadultunk volna fel, úgy kiált mindenki.” Ugyanebben a számban jön Ferenc József drámai kiáltványa, amely a a következőkben végződik: „Mindent megfontoltam, meggondoltam. Bizom népemben, a hadseregben, a Mindenhatóban, hogy fegyvereimnek adja a győzelmet.”

A dráma rohamléptekkel halad a végső kifejtés felé. A lapok beszámolnak arról

az óriási hatásról, amelyet a hadüzenet keltett, amelyet nagy lelkesedéssel és tüntetésekkel fogadtak.

Augusztus elsején elrendelik az általános mozgósítást, harmadikán ez az első oldali cím: Világháború előtt. A lap belsejében a német hadüzenet és vezércikk: Le a kancsukával. Hatodikán így ír a vezércikkirő:

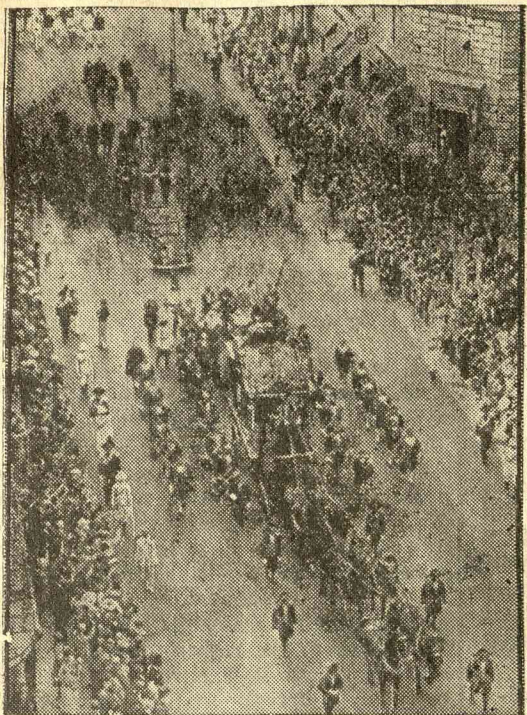
„Kivel az igazság, azzal az Isten. Velünk az igazság, velünk az Isten.” A lap belsejében vastag betűk: Az angol hadüzenet. Hetedikén biztat a vezércikk: „Előre a harcmezőkre.” Tizenkettedikén fehér foltok a lap belsejében: cenzura.

IGY KÉSZÜL A HÁBORÚ

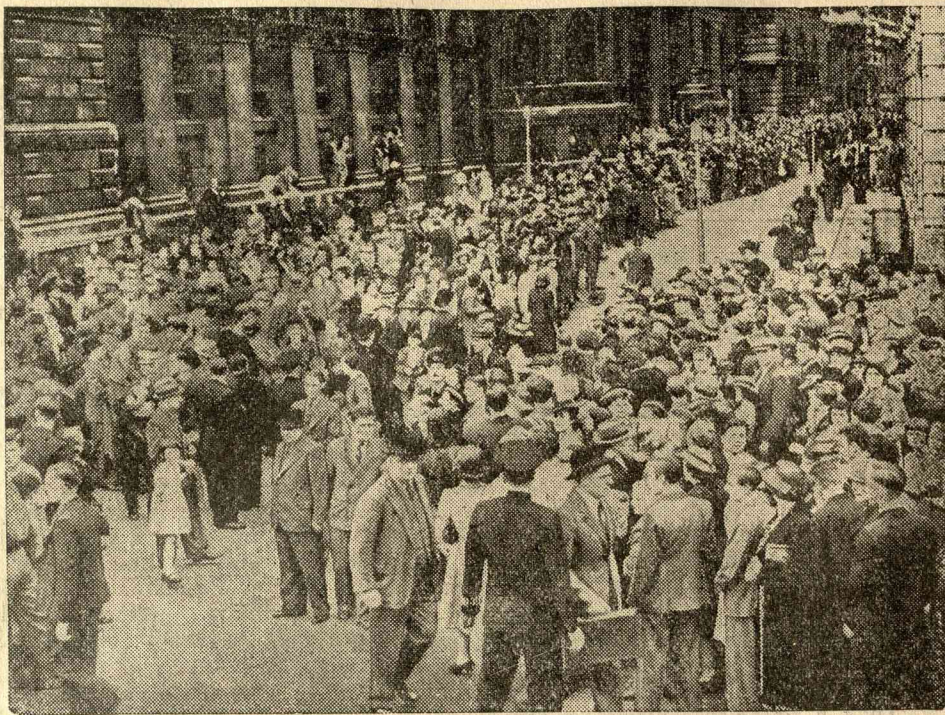
Ez volt a helyzet 1914-ben, így készült a világháború. Lelesapott, mint a villám, mindenki megnyugvással fogadta, éljenzett, tüntetett és lelkesedett. Nem vontak össze csapatokat, nem váltották hatszor-hétszer jegyzéket, nem tartották vissza a kikötőben a hajókat, nem üritették ki a könyvtárakat, muzeumokat, nem költöztették el a követségeket, nem reszkettek, nem könyörögtek templomokban a békéért és az első napokban nem sokat beszéltek és irtak róla. A tizenöt éves évek tapasztalata alapján meg lehet állapítani, hogy

békére van remény, mert nem úgy készül a háború, ahogy az napjainkban történik.

Ámbar azóta eltelt egy negyedszázad és lehet, hogy a háborús divat is megváltozott. Lehet, hogy az Ur 1939-ik évében mégis így készül a háború és akkor mi tévedtünk. Tévedni pedig emberi dolog . . .

ELTEMETTÉK RÓMA KORMÁNYZÓJÁT. Don Pietro Colonna herceget, a 48 éves korában váratlanul elhunyt római kormányzót, az állam és a város halottjaként temették el a számára kijelölt diszír helyre.

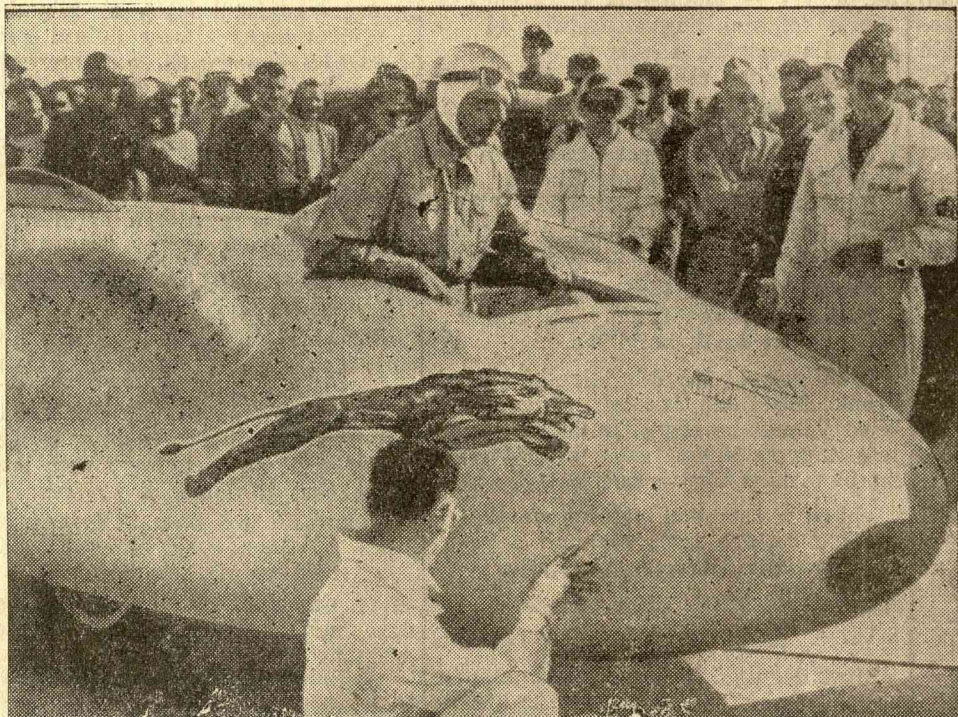
A londoni Downingstreet környékét sűrű embertömeg lepi el és várja a minisztériumokból kiszivárgó híreket.

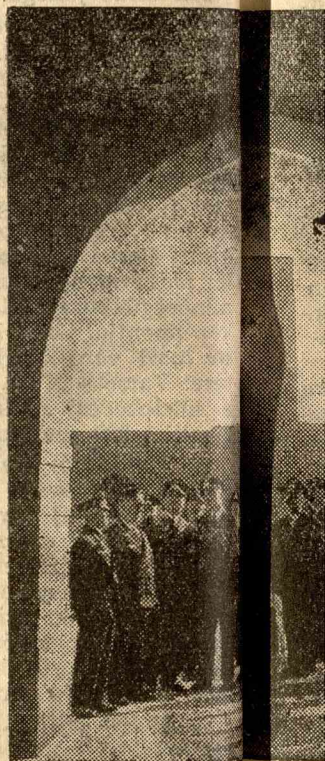
MOLOTOV népbiztos az orosz-német tárgyalásokon.

A HATNAPOS MOTORKERÉKPÁRVERSENY NÉMETORSZÁGON KERESZTÜL. A versenyzők egy vasuti sorompón haladnak keresztül.

VILÁGCSUCSOT JAVÍTÓ „VÖRÖS OROSZLÁN”. John Cobb, a világhírű angol versenyző „vörös oroszlán”-nak nevezett versenygéppel az óránkénti sebesség világcscsúcsát 588 kilométerre javította.

A TANNENBERGI EMLÉKŐP. A fordulóján Hindenburg tiszteleg a császártól.

KÉSZÜLŐDÉSEK MINDENÜTT. Az angol főváros környékét hadiállapotba helyezték.

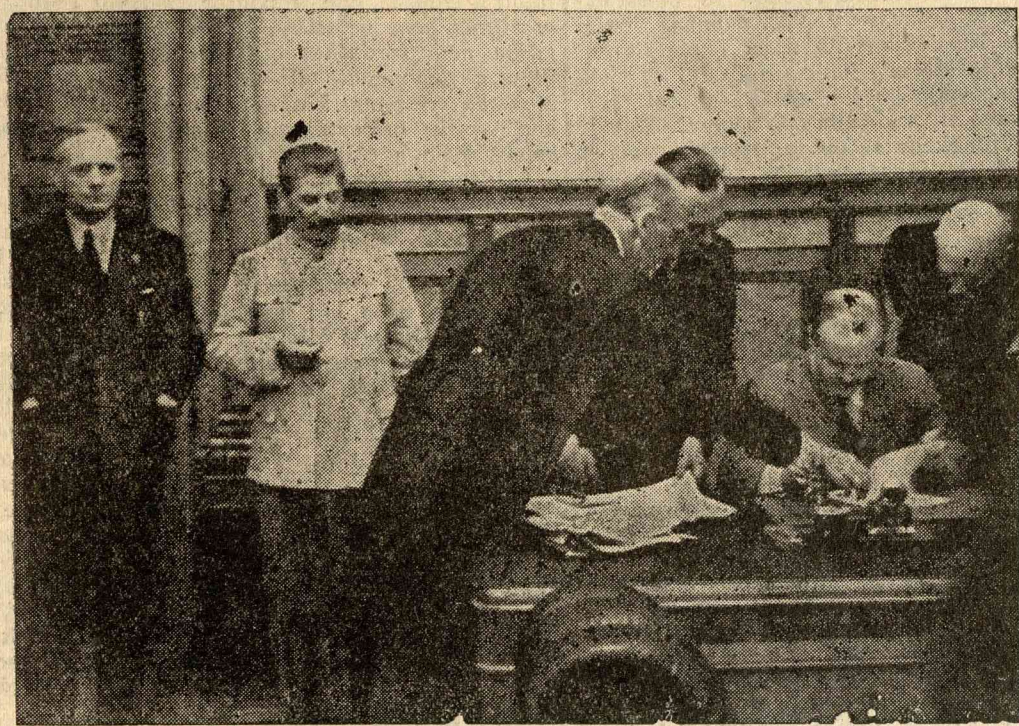
KATONAI TÁBOROK LONDON PARKJAIBAN. London parkjaiban a hadüzenet hírére mindenütt katonai táborokat állítottak fel, ahol légvédelmi eszközök, lővedékek helyezték el.

MACSEK DOKTOR, HUNGÁR VEZÉR. A szerb-hungár egyezmény értelmében Macsek volt parasztpárti vezér, a miniszterelnök le...

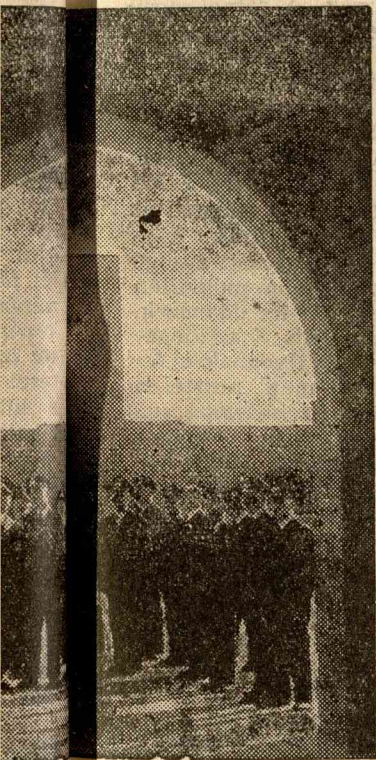
OV népbiztos aláírja
-német-támadási szer-
t.

A KREMLBEN ALÁIRJÁK A NÉMET-OROSZ TÁMADÁST KIZÁRÓ SZER-
ZŐDÉST. Balról jobbra Ribbentrop, Sztalin, Hencke miniszteri tanácsos,
aki mint tanu ellenjegyzte a megállapodást.

CSEJDY LAJOS marosvásárhelyi ma-
gántisztviselő, lelkes színházbarát, aki
áldozatos készséggel rendezte meg több
érdemes színész jubileumát. Nemrég a
korán elhunyt kiváló primadonnáról:
Solymosán Magdáról irt megemlékezést
lapunkban.

EMLÉKŐP. A mazuri csata 25 éves év-
rg r csoportosan keresték fel a
sanyi emlékművet.

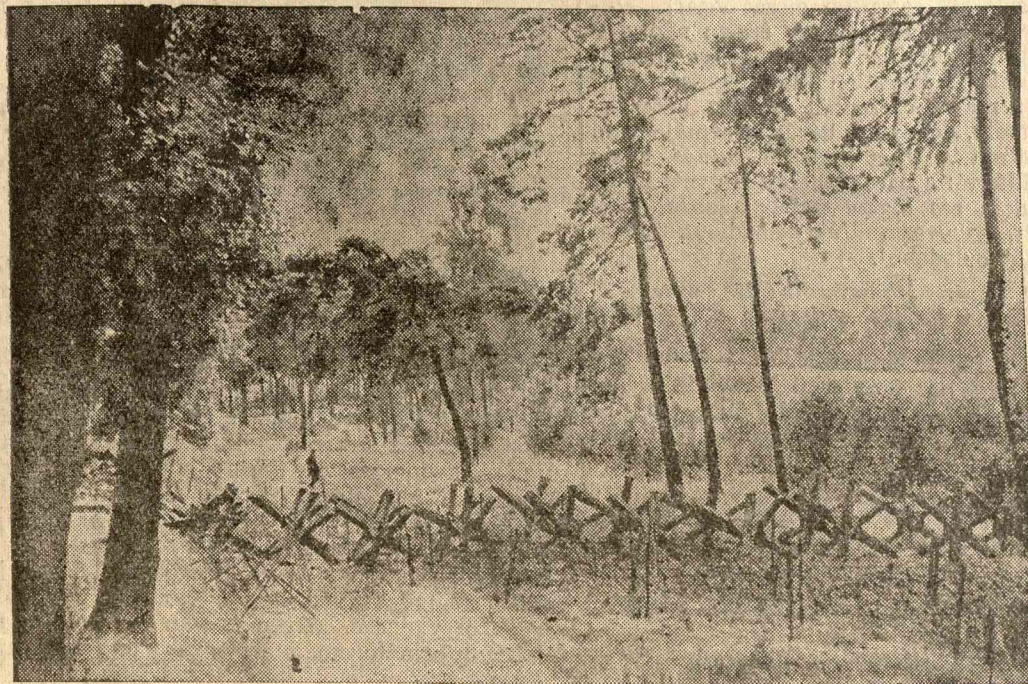
ÁLTALÁNOS MOZGÓSÍTÁS PÁRISBAN. Páris tartalékosai mindenütt
eleget tesznek a kormány felhívásának és jelentkeznek hadiszolgálatra.

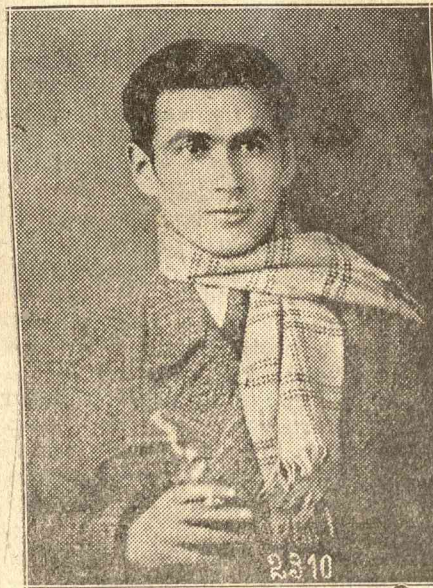
HIRSCHFELD TIBOR, tordai keres-
kedő, a tordai és tordaranyosvármegyei
közélet egyik értékes vezetője, aki
fáradhatatlan és áldozatkész tevékeny-
ségével tömörítette egységbe a tordai
és környéki magyarságot és aki külö-
nösen a kereskedők és iparosok köré-
ben örvend megérdemelt népszerű-
ségnek.

HIRANUMA japán miniszter-
elnök, aki lemondott a német-
oroszmegnemtámadási szerződés
megkötése után.

A DRÓTAKADÁLYOKKAL KÖRÜLZÁRT LENGYEL FŐVÁROS. A
lengyelek ilyen drótaskadályokkal kerítették be Varsó városát.

FRENKEL DÁVID, a viharos multu és
soknevű szélhámos, akit sorozatos bün-
cselekményei miatt letartóztatott a
kolozsvári rendőrség és akit az ügyész-
ség a napokban szabadlábra helyezett.

Egy év alatt több mint kétszáz ezer lélekkel szaporodott Románia lakossága

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A legújabb közzétett hivatalos statisztikai kimutatások szerint Románia lakossága februárban 19,852.070 főt tett ki, amelyből a falusi lakosság lélekszáma 16,232.661, míg a városi lakosságé 3,619.409. A lakosság megosztása tartományok szerint a következő: Oltenia 1,680.062, Muntenia 4,528.102, (egyedül Ilfov megyének természetesen Bukarest fővárosát is beleértve 1,065.000 lakossal, Dobrudzsának 924.764, Moldovának 2,761.050, Beszarábiának 3,163.128, Bukovinának 921.465. Erdélynek 3,459.701, Bánságnak 940.086, végül Körösvidéknek és Máramarosnak 1,473.712 lakosa van.

Az előző adatok tekintetbevételével a születési és halálozási arányszámok viszonya általában kedvezően alakult. A születések száma vagyis a természetes szaporodás általában felülmúlja mindenütt a halálozások számát. Csupán négy megyében és pedig Orhei, Csernovitz, Krassó és Temes megyékben mutatkozik az a helyzet, hogy a halálozási lélekszám nagyobb, mint a születési lélekszám.

A hivatalos statisztika megállapítja, hogy a múlt év hasonló időszakában Románia lakosságának lélekszáma 19,645.151 volt, tehát egy év alatt az ország lakossága 206,910 lélekkel szaporodott.

Betegsegélyzői-bélyegek

valamint posta-, drogéria, okmányturisztikai, számla és aviatia bélyegek is a legnagyobb címletekben is állandóan kaphatók a

Str. Regele Ferdinand 59.

Dohánytözsdeben

(Régi betegsegélyzői szobában.)

A kolozsvári „ORPHEUS” Műkedvelő Egyesület felhívása a műkedvelő egyesületekhez, dal- és zeneegyesületekhez!

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Mindnánk előtt ismeretes az a megdöbbentő tüzkatasztrófa, amely csaknem teljes egészében elpusztította a színmagyar, katolikus Józsefvárt és teljesen hajléktalanná tette annak lakosságát gyermekeivel együtt. A társadalom minden rétege megmozdult, hogy mire beállnának a bukovinai korai télnek fagyos hullámai, Józseffalva sulyosan megpróbált, szenvedő népe ismét melegeket és otthon adó hajlék alá kerüljön. A kolozsvári „Orpheus” műkedvelő egyesület teljes egészében átértékelte azt a rettenetesen nagy nyomort és szenvedést, amelybe testvérei kerültek, elhatározta, hogy két előadásának tiszta jövedelméből 50 százalékot a Józseffalvaiak felségélyezési alapja javára fordít és ezzel is résztvesz abban az országos felségélyezési akcióban, amely ma minden nemesen érző ember szívét teljes egészében betölti. Tisztelettel felkérjük az ország területén működő összes műkedvelő, dal- és zeneegyesületeket, hogy vegyék át ezen önzetlen cselekedetünket és követe példánkat, szintén rendezzenek egy-egy műkedvelő, dal- és zeneestélyt a nemes cél javára, mert minden legcsekélyebb hozzájárulás a szenvedőknek egy-egy könnyű törli le. A legkevesebb ez az áldozat minden magyar kulturegységnek, amit ezen a címen hoz és hisszük, hogy a társadalom is a legszeleesebb körben fogja felkarolni és támogatni ezen nemes céljukat.

Kolozsvár, 1939. szeptember hava.

Kulturtestvéri üdvözléssel:

Kováts Zoltán sk.
rendező.

34 új gabonatarlókat helyeznek üzembe

Aradon és Temesváron új gabonatarlókat építenek

(BUCURESTI.) Miután az első 34 gabonatarló elkészült, amely 20 ezer vagon gabona beraktározására alkalmas, rövidesen sor kerül újabb 44 siló építésére, köztük Aradon és Temesváron is, összesen 25.000 vagonos befogadóképességgel. A most elkészült gabonatarlókat még az ősszel átadják rendeltetésüknek. Ezekkel az építkezésekkel megvalósult Őfelsége II. Károly királynak az az óhaja, amelyet még az 1937. évi mezőgazdasági kongresszuson fejezett ki. Calinescu kormányelnök és Paul Teodorescu tábornok, légügyi és tengerészeti miniszter a napokban meglátogatták C. Mihalopol mérnök, vezérfelügyelő kíséretében több okirálási központi gabonatarlókat, amelyet Mihalopol mérnök irányítása és ellenőrzése mellett építettek. A közeljövőben sor kerül más vidékek gabonatarlóinak megtekintésére is.

A mezőgazdák és a nagyközönség jelentős része aligha tudja, mi a különbség a gabonatarló és a hétköznapi értelemben vett gabonarakár között. A legszembeszökőbb eltérés az, hogy a gabonatarlókat úgynevezett cellákra oszlanak, vagyis a búzát és gabonát kutszerű rekeszekben raktározzák el. Egy-egy cella falai 20—25 méter magasak és 4—10 vagon gabona fér el bennük. Ezzel szemben a nálunk ismert gabonarakárak a föld felszínének irányában húzódnak, aminek következtében ugyanannak a gabonamennyiségnek az elraktározása tizszer akkora területet vesz igénybe az ilyen raktáraknál, mint a silóknál. Míg a rendes raktáraknál a szekereken érkeztet gabonaszákokat a vállukon hordják be, vagy ki az emberek és ha a termelő le akarja mázsalni a gabonát, csak a saját mérlegén csinálhatja és a saját felelősségére, addig a tarlóknál mindez géperővel történik. A szekerekről a gabonát nagy tartányokba

öntik, amelyek 5000 kiló sulyig működő automata mérlegeken nyugosznak. A gabona lemérésénél a termelő, vagy megbízottja a mérleg által nyomtatott jegyet kap a pontos sulyról, amelynek sem véletlenül, sem szándékosan nem fordulhat elő tévedés. Ezután a gabonával telt tartány futószalagon eljut egy központi emelődaruzhoz, amely csőtartányok segítségével behullatja a cellákba. Ugyanígy van a gabona tisztításával és osztályozásával is, amely a közönséges raktáraknál nagyon kezdetleges és sok időt vesz igénybe, viszont a modern silóknál különféle tökéletes készülékek segítségével ez a két művelet kifogástalanul és gyorsan folyik le. Az önműködő mérlegek úgy tisztítják a gabonát, mint után megmutatják a gabona pontos sulyát, a tisztítás következtében előállott hiányt minden kétséget kizáró biztonsággal lehet tehát megállapítani.

A silóknak a legtökéletesebb szárítóberendezéseik vannak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nyirkos gabonát, különösen a be nem száradt tengerit minden hátrány és főként késedelem nélkül lehet értékesíteni úgy a belföldi fogyasztás, mint a külföldre szállítás céljából. A gabonatarlókat egész berendezését villamos központok hozzák üzembe. Ezeknél a központoknál eleget tartalékaik vannak ahhoz, hogy biztosíthassák a környező falvak villanyvilágítását is. A villanyáram kétségtelenül hozzá fog járulni, hogy a gabonatarlókat közelében fekvő községekben motorerőre járó mezőgazdasági és háziipari üzemek keletkezzenek. A már elkészült és ezután építésre kerülő új gabonatarlóknak ilyen formán, sokoldalú tevékenységük révén, fontos szerepük lesz a mezőgazdaság fejlesztésében és a falusi lakosság anyagi jólétének növelésében.

Utiképek

Jugoszláviából...

(BELGRÁD.) A takarékbárány Ó-Szerbiában ugyanaz, mint másutt a takarékdizsnó. Erre Vrnjácska-füzdön jöttem rá. Kimentem a reggeli piacra, hogy szétnézzek, mit kapni érdekeset. Olyan, mint mindenütt a kisebb helységek piaca. Zöldséget árulnak a kofák és turós-vajat, csirkét párjával, meg hordós káposztát. A lábellenkésítő azonban nem csizmát tart raktáron, hanem elől hegyesen kunkorodó szerb bocsokort mindenféle nagyságban és kivitelben. Volt köztük néhány pár lakkbőr-betétes is, ezek nyilván bálí bocsokrok.

Egy-két sátorban olcsó bazári holmit láttam. Helyi vagy éppen népi jellegű készítmény alig akad az apróságok közt. Egyetlen különlegesség tűnt fel: mázos cserépből készült takarékpersely, amelynek bárány formája van. Vettem is egyet emlékül, sajnos, hibás példányt: a bárány hátán hajtott hosszukás rés olyan szabálytalanra sikerült, hogy semmiféle pénzdarabot nem lehet beledobni.

A bárány itt nemzeti állat és nemzeti eledel.

Azt a fekete pipaszárlábu, hosszugyapjas juhajtát tenyésztek, amelyek a legszaporább: a fiataljából bőven jut pecsenyének való. Nem egy helyütt láttam, hogy

kisebb városok, községek nyílt uccáján forgatónyáron sütik a megkopasztott állatot.

Egyébként úgy vettem észre, minden vidék a maga bárányát dicséri. „Tessék csak megkóstolni” — biztattak Bel-

grádban, Sarajevóban és Cetinjében egyaránt — „a mi báránysültünk egészen különlegesen jóízű és nincs semmi faggyuillata.”

Megkóstoltam, azt mondtam: tényleg — és kértem a következő fogásból.

A FÜRDŐZŐ NÉP

A köznép táplálkozása, azt mondják bőségesebb, mint amilyen változatos. Nehéz, zsíros, fűszeres eledelket esznek, olajos-mézes főtt és sült tésztaikat. Apró hegyes paprikájuk méregéris. Apró juh-sajt és az életnehosszabbító joghurt. A dus kosznak rendszeresen megjön a bójtje. Ó-Szerbiában — orvostól tudom — az alsóbb társadalmi rétegekben is elég sok a gyomorbeteg. A már említett Vrnjácska, a „jugoszláv Vichy”, meg a sok kisebb, kevésbé nevezetes kénforrás, épp ezért valóságos nemzeti áldás. Vrnjácska nagyon szép fürdőhely, elegáns szállodákkal, panziókkal, szanatóriummal. Fürdővendégeinek tulajdonrésze azonban a földműves osztályból kerül ki. Csapatostul ballagnak a park gondozott kavicsos utjain, meg az üzletekkel szegélyezett főútcán durva szőttessé öltözött falusiak. Nyakba vetett hosszú zsinegen lóg a hasukra a hancstokban tartott lapos ivópohár. Orvosi rendelés szerint isszák a gyógykutak párolgó vizét és használják a kádfürdőket a modern, elegáns thermalpalotában, amelynek alagsora királyi lakosztályt is rejt.

Erdeklődtem, hogy talán jóléti intézmények, pénztárak által beutalt betegekről van szó. „Ilyen is van” — mondta informátorom, a tudós és te-

kintélyes főorvos, dr. Zsvodánovics — „de aránylag kevés. A vendégek tulajdonrésze közeli és távolabbi vidékről való parasztember, aki néhány évenként időt és pénz áldoztát magának és családjának a fürdőzésre.”

SARAJEVO — KELETI ÁLOM

Az egészségápolás demokráciáját többfelé tapasztaltam, mert például Sarajevo mellett is fürdőhelyen kapunk szállást, a kellemes, kertés, faszoros lidzsében.

Itt szállt meg, az idén épp huszonöt esztendeje, Ferencz Ferdinand trónörökös a feleségével, az egész világra végzetes juniusi nap előestéjén.

Gyászos visszaemlékezésre bent a városban is nyílik alkalom, a Miljacka történelmi nevezetességű hidjánál látható Princip-emléktábla tövében és a nemes mór stílusban emelt, békebeli városháza lépcsőzetén. De sokkal meszebb múltba, szinte a keleti mesék világába röpit Sarajevo ép és eleven muzulmán jellegzetessége.

Különös érzés, ahogy az ember a környező magas hegyek gerincvonalaiban kanyargó keskenyvágyányu vasut vonatablakából karcu minaretek erdejébe pillant (van vagy száz mecset a nyolcvanezer lakosú városban) és odon, törökös építkezési házak tömkelegébe. Megkapó fantaszitium.

Amióta Kemal parancsa leszedte a férfiak fejéről a fezt s a nők arcáról a feredzsét,

Európában már csak itt van keleti hangulatvilág.

A leányok virágos selyembugyogóban és papucsban járnak. Az asszonyok ruháshoz, bő, csak derékban szoros, fejükre borított köntösben. Arcukat fekete fátýollal álcázzák. A fátýol sűrűsége kor és arc-szépség szerint változik. Néha nagyon is jól kivehetők a sötét selyemháló mögött a bájos fiatal vonások. De azért a titokzatosság varázsa megmarad. Bebarangoltam a régi mozlimnegyedbe. A zeg-zugos uccákon, a régi házak kifelé nyíló néző falán félemelet magasságban még megvan az eladó leány és az udvarló tisztes közlekedésére való, sűrűn elrácsolt susogó ablak. A rács mögött néha megvillan egy kíváncsi szempár, de ha odanézek, eltűnik, mint egy sejtetem. S az idegek közeledtére úgy kóvályognak a fekete fátýulas nők, oly némán, nesztelen lépéssel, oly huzódó félnépséggel, hánnak előttünk-mögöttünk, óhajtván is, kerülve is a találkozást, mint kóbor macskák a sikátorokban. Az esti korzót, héttől-nyolcig, a Miljacka partján két hid közt valamivel bátrabbak az erkölcsök. Föl-föllebben a fátýol, vagy legalább kicsendül mögüle egy-egy ingerlő, kihívó kacaj. Karneváli kacérokodás lenge eszköze lett az erényörző...

A bazárnegyedben sétálok. Az apró bolt-odukban éktelen kalapalással dolgoznak a rézművesek, kattog a szövőszék, hangos szóval kínálják tarkabarka portékájukat a kalmárok. A nagy zsvajban alig hallani a müezzin szavát, amint a szomszédos Begova Dzsámi, a főmecset minaret tornyáról, két fülét mutató ujjával befogva, a világ négy tája felé kiáltja Allah nevet.

HODZSÁK

Lépten-nyomon turbános alakokat látni. Fehér turbánt a hodzsák, vagyis papok és hittanítók viselnek, arannyal himzettet a hadzsik, vagyis azok, akik megjárták Mekktát. Ma már ők se gyalogszettel teszik meg az utat a Kábaközhöz, a vallásos zarándoklatokat épp úgy a Putnik-iroda rendezői, mint a mi sajtókiindulásunkat. De a dzsámik udvarán szabályszerű kézművészek és hajlongások közt végzik az ájtatosságot az igazhitűek s kilépnek a papucsból, mielőtt átlépnék a megszentelt küszöböt. S a templom szomszédaságában ott a régi mozlím temető, dűledező, turbános végű tömpe sirkövekkel.

A legfurcsább, hogy ez a „törökvilág” egyáltalán nem török.

A sarajevói mohamedánok — töredéknyi kivétellel — szlávak, akik fölveték a mozlím hitet és többé-kevésbé szigorúan tartják a Korán előírásait.